

Bruselj, 27. februar 2025
(OR. en)

6601/25

ENER 40
FISC 41
ECOFIN 218
ENV 105

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj: za generalno sekretarko Evropske komisije:
direktorica Martine DEPREZ

Datum prejema: 27. februar 2025

Prejemnik: Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije

---

Št. dok. Kom.: COM(2025) 79 final

Zadeva: SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU,
EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU
REGIJ
Akcijski načrt za cenovno dostopno energijo
Izkoriščanje dejanske vrednosti naše energetske unije za zagotovitev
cenovno dostopne, učinkovite in čiste energije za vse Evropejce

---

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2025) 79 final.

Priloga: COM(2025) 79 final

Bruselj, 26.2.2025
COM(2025) 79 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

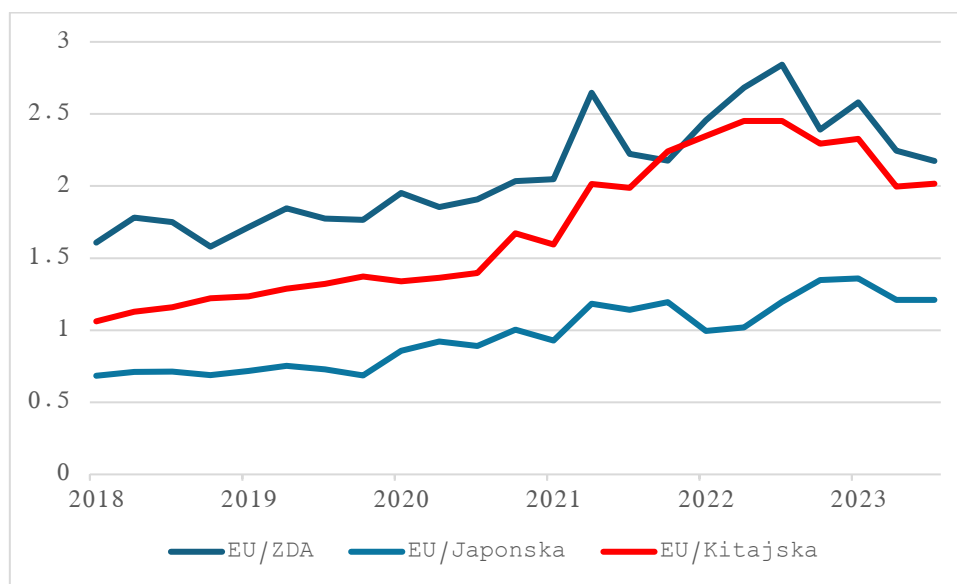
Aksijski načrt za cenovno dostopno energijo

**Izkoriščanje dejanske vrednosti naše energetske unije za zagotovitev cenovno dostopne,
učinkovite in čiste energije za vse Evropejce**

1. UVOD

Naš trg energije poganja naše gospodarstvo, podpira našo družbo in povezuje naše skupnosti. Skupaj smo zgradili odporna omrežja, prekinili povezavo med svojo gospodarsko rastjo in svojimi emisijami toplogrednih plinov, zmanjšali svojo odvisnost in pokazali vodilno vlogo pri svetovnem energetskega prehodu. EU je nedavno energetske krizo obvladala po zaslugi hitrega uvajanja čiste energije, diverzifikacije oskrbe, razpoložljivosti energetskih povezav, ki so ključne za njeno varnost, in solidarnosti med državami članicami.

Vendar pa obstaja **jasna in nujna potreba po okrepitvi naše energetske unije**. Visoki stroški energije škodujejo našim **državljanom**: energetska revščina prizadene več kot 46 milijonov Evropejcev, nesorazmerno pa vpliva na ranljive skupine¹. Za **industrijske panoge** so se maloprodajne cene električne energije skoraj podvojile: za srednje velikega industrijskega odjemalca so cene v letu 2023 ostale 97 % nad njihovim povprečjem v obdobju 2014–2020². **Razlika v cenah energije** med EU in našimi glavnimi konkurenti narašča³, pri čemer obstaja tveganje, da bodo nove naložbe prednostno usmerjene v države zunaj Evrope in da se bodo obstoječe industrijske panoge preselile, kar bi lahko povzročilo odliv kritičnih industrijskih panog, ki poganjajo gospodarstvo in spodbujajo odpornost EU ter ustvarjajo kakovostna delovna mesta⁴. Trenutne razmere ogrožajo **položaj EU v svetu** in njeno mednarodno **konkurenčnost**.⁵

Slika 1. Razmerja industrijskih maloprodajnih cen električne energije na svetovnih trgih (ocene Evropske komisije).

(Razmerje več kot 1 pomeni, da so cene EU višje od cen ustrezne države nečlanice EU)

¹ Podatkovna zbirka Eurostata (spletna podatkovna koda: ilc_mdcs01).

² [Study on energy prices and costs – Evaluating impacts on households and industry – 2024 edition](#) (Študija o cenah in stroških energije – ocena učinkov na gospodinjstva in industrijo – izdaja 2024), Trinomics, 2025.

³ Glej sliko 1. Maloprodajne cene električne energije v EU so bile za industrijo v drugem četrtletju 2024 2,2-krat višje kot v ZDA, dvakrat višje kot na Kitajskem in 1,2-krat višje kot na Japonskem (v preteklosti nižje).

⁴ Zaposlenost v sektorju energije iz obnovljivih virov v EU je leta 2023 znašala približno 1,8 milijona. [Renewable energy and jobs: Annual review 2024](#) (Energija iz obnovljivih virov in delovna mesta – letni pregled 2024). IRENA v sodelovanju z MOD, 2024.

⁵ [The future of European competitiveness, part B](#) (Prihodnost evropske konkurenčnosti, del B), slika 2, Mario Draghi, september 2024. Povečevanje razlik v maloprodajnih cenah v EU z manj kot 100 EUR/MWh (PT, FI, SE) na več kot 250 EUR/MWh (CY, HU, NL).

Zato Komisija začneja ambiciozen program za podporo našim državljanom, podjetjem in industriji s spodbujanjem rasti in naložb ter prizadevanj za razogljičenje.

Kompas za konkurenčnost za EU⁶ bo usmerjal delo v prihodnjih petih letih za ožvitev gospodarske dinamike v Evropi. Osrednji element tega dela je **dogovor o čisti industriji, tj. naša strategija za rast in blaginjo, ki združuje podnebje in konkurenčnost**. V podporo dogovoru o čisti industriji bo **akcijski načrt za cenovno dostopno energijo** osredotočen na zniževanje stroškov energije za državljane, podjetja, industrijo in skupnosti po vsej EU, pri čemer bodo upoštevane potrebe vseh ljudi, vključno z ranljivimi skupinami.

V tem akcijskem načrtu so predstavljeni ukrepi za **kratkoročno znižanje računov za energijo** ob hkratnem **pospeševanju izvajanja prepotrebnih varčevalnih strukturnih reform in krepitvi svojih energetskih sistemov za ublažitev prihodnjih cenovnih pretresov**. Ob polnem sodelovanju držav članic in vseh ustreznih deležnikov bo teh **osem ukrepov** za cenovno dostopno energijo zmanjšalo stroške energije in pomagalo vzpostaviti resnično **energetsko unijo**, ki zagotavlja konkurenčnost, varnost, razogljičenje in pravičen prehod, koristi cenejše energije pa preneslo na končne uporabnike.

2. KAJ ZVIŠUJE STROŠKE ENERGIJE V EU

Računi za energijo so rezultat **prepleta dejavnikov**: stroškov oskrbe z energijo, povezanih s skupno ravno porabe, omrežnih stroškov ter trošarin in obdavčitve. Stroški oskrbe z energijo pa so odvisni od veleprodajnih cen, ki so posledica različnih dejavnikov, kot so pogoji ponudbe in povpraševanja, mešanica virov energije, medsebojne povezave, konkurenca, vremenske in geopolitične razmere ter maloprodajna konkurenca med dobavitelji. Ti dejavniki pojasnjujejo **strukturne izzive** energetskega sistema EU.

Prvič, zanašanje Evrope na **uvožena fosilna goriva** povzroča nestanovitnost cen energije in višje stroške oskrbe, zaradi česar je EU dovzetnejša za zunanje pritiske in negotovost na svetovnih trgih. Čeprav se je povpraševanje po zemeljskem plinu med avgustom 2022 in majem 2024 zmanjšalo za 18 %, ⁷ je EU še vedno izpostavljena svetovnim nihanjem cen fosilnih goriv, saj uvoz pokriva 90 % njenega povpraševanja po zemeljskem plinu ⁸. Posledice prekomerne odvisnosti od oskrbe so bile očitne med nedavno energetsko krizo. Rusko izsiljevanje z izvozom plina je povzročilo negotovosti v oskrbi in izrazite nenadne poraste cen. Leta 2022 so **stroški uvoza energije iz fosilnih goriv v EU dosegli 604 milijarde EUR**, potem ko je bila leta 2020 zabeležena rekordno nizka raven v višini 163 milijard EUR ⁹. Ker znaten delež (28,9 %) povprečne mešanice virov za proizvodnjo električne energije v EU še vedno temelji na fosilnih gorivih ¹⁰ in promet v veliki meri poganjajo naftni derivati, stroški uvoza fosilnih goriv **pomembno vplivajo na račune odjemalcev za energijo** (glej sliko 2).

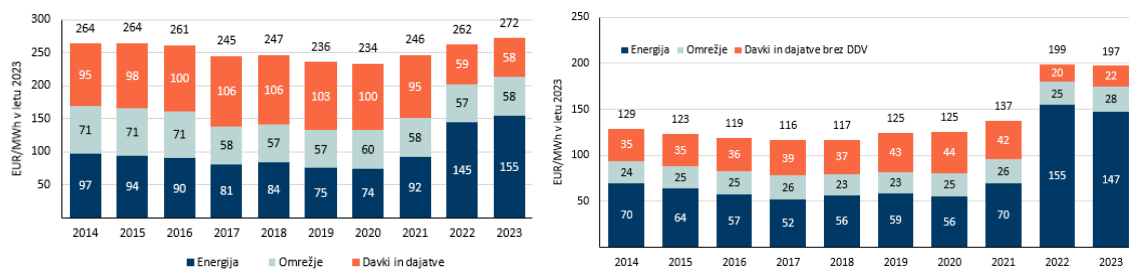
⁶ [Kompas za konkurenčnost za EU](#) (COM(2025) 30 final)

⁷ [Impact Assessment Report for Europe's 2040 climate target](#) (Poročilo o oceni učinka za evropski podnebni cilj za celot 2040) (SWD(2024) 63 final, Priloga 8 (del 3/5), oddelek 1.2.3)

⁸ [Statistični podatki Eurostata o zemeljskem plinu](#). Evropa je leta 2024 uvozila 273 milijard kubičnih metrov, v primerjavi s 334 milijardami kubičnih metrov leta 2022.

⁹ [Poročilo o cenah in stroških energije v Evropi](#) (COM(2024) 136 final), Evropska komisija, marec 2024.

¹⁰ [European electricity review 2025](#) (Pregled električne energije v Evropi iz leta 2025), EMBER, januar 2025.

Slika 2. Računi gospodinjstev (skupina DD, levo) in industrije (skupina ID, desno) v EU za električno energijo v realnih cenah iz leta 2023¹¹

Drugič, **neučinkovitost in nepopolna povezanost elektroenergetskega sistema** vplivajo tudi na račune za energijo. Evropa ima najbolj povezano omrežje na svetu, vendar je treba doseči več v zvezi z **medsebojnimi povezavami, omrežno infrastrukturo, povezanostjo energetskega sistema in prožnostjo sistema**, da se spodbudi vključevanje cenejših in čistejših virov energije. **Dolgotrajni postopki izdajanja dovoljenj** za projekte na področju čiste energije in omrežne projekte dodatno ovirajo napredek. Trenutne ocene kažejo, da do leta 2030 ne bo obravnavana približno polovica potreb EU po novih čezmejnih zmogljivostih na področju električne energije¹², kar zavira popolno povezanost našega trga energije.

Nazadnje, **povečanje sistemskih stroškov**, ki se krijejo z omrežninami ter davki in dajatvami, dodatno zvišujejo cene električne energije in predstavljajo znaten del računa, ki se lahko še poveča, saj bodo naša omrežja v prihodnjih letih potrebovala znatne naložbe.

3. VZPOSTAVITEV RESNIČNE ENERGETSKE UNIJE ZA ZAGOTOVITEV CENOVNO DOSTOPNEJŠE ENERGIJE

Energetska politika EU na razpotju

Energija je gradnik in gonilna sila naše Unije. Kljub temu, da smo vzpostavili močno povezan trg energije, še nimamo **resnične energetske unije**. Smo na kritični prelomnici za Evropsko unijo. **Izzivi, s katerimi se soočamo, so jasni in resni**. Naši stroški energije ostajajo razmeroma visoki, **kar izpostavlja Evropo dejanskemu tveganju deindustrializacije** in močno ogroža naše gospodarstvo.

Stroški neukrepanja so višji od stroškov ukrepanja. Zastoj na polovici poti k razogljčenju obremenjuje naša gospodarstva in industrijske zmogljivosti. Leta 2023 je na primer omejevanje energije iz obnovljivih virov samo v Nemčiji stalo več kot 3 milijarde EUR, koristi proizvodnje te poceni energije za odjemalce in podjetja pa so se izgubile. Poleg tega se zaradi čedalje večje kompleksnosti elektroenergetskega sistema povečujejo tudi stroški: stroški upravljanja prezasedenosti omrežja, zlasti zaradi ponovnega dispečiranja, so leta 2022 dosegli najvišjo vrednost 5,2 milijarde EUR¹³ in bi se lahko do leta 2030 zvišali na

¹¹ Eurostat, [nrg_pc_204_c](#) in [nrg_pc_205_c](#), 17. februar 2025.

¹² [Electricity Infrastructure Monitoring Report 2024](#) (Poročilo o spremljanju elektroenergetske infrastrukture za leto 2024), ACER, december 2024.

¹³ Omrežne tarife se lahko sčasoma znatno povečajo, in sicer za 60 % do leta 2050 v primerjavi z letom 2022; [Transmission capacities for cross-zonal trade of electricity and congestion management](#) (Prenosne zmogljivosti za trgovanje z električno energijo med območji in upravljanje prezasedenosti), ACER, julij 2024.

26 milijard EUR¹⁴. Najučinkovitejši način upravljanja teh stroškov so skupne in strateške evropske naložbe ob hkratnem zagotavljanju tehnološke nevtralnosti.

Stroške nedokončanega prehoda zvišujejo **stroški nepopolnega izkoriščanja našega enotnega trga** in njegovega potenciala za znižanje cen. Na primer, jugovzhodna Evropa je lansko poletje v večernih urah doživela nenadne poraste cen, ki so v povprečju znašali več kot 250 EUR/MWh, med drugim zaradi pomanjkanja čezmejnih zmogljivosti in nezadostne prožnosti, ki bi ju lahko ublažil bolj povezan energetska sistem.

Spodbujanje dogovora o čisti energiji s trdno energetska unijo

Če so izzivi jasni, je jasna tudi vloga naše energetska unije pri njihovem reševanju. Energetska kriza je razkrila, kje **moramo še naprej krepiti našo infrastrukturo in poglobiti povezovanje trga energije EU.**

Storili smo že pomembne korake. Z načrtom REPowerEU smo povečali odpornost našega energetskega sistema s spodbujanjem energijske učinkovitosti, z uvajanjem čiste proizvodnje in diverzifikacijo oskrbe. Napredek je očiten. Novo nameščene vetrne in sončne zmogljivosti so leta 2024 dosegle rekordno raven v višini 78 GW, prodaja toplotnih črpalk pa je v letih 2022 in 2023 dosegla 3 milijone enot. Leta 2024 je bilo z obnovljivimi viri energije proizvedenih rekordnih 48 % električne energije v EU, kar pomeni povečanje s 45 % leta 2023 in 41 % leta 2022. **Naša prizadevanja so se obrestovala:** od pomladi 2023 so se cene plina znatno znižale. Komisija si bo v prihodnjih tednih dodatno prizadevala za celovito izvajanje načrta REPowerEU, da bi v celoti ustavila uvoz ruske energije. Vendar da bi zagotovili trajne dolgoročne rešitve, se ne smemo umakniti, temveč še naprej vztrajati. S pomočjo **treh glavnih omogočiteljev dejavnikov** moramo končno doseči resnično energetska unijo.

Najprej potrebujemo **popolnoma povezan trg energije**, ki ga podpirata **medsebojno povezano in digitalizirano omrežje** ter kohezivna **regulativna ureditev in ureditev upravljanja**. Notranji trg energije in povezovanje evropskih trgov električne energije odjemalcem že prinašata koristi v višini približno 34 milijard EUR na leto¹⁵. Do leta 2030 **bi lahko nadaljnje povezovanje te koristi povečalo na 40–43 milijard EUR na leto**¹⁶. Potrebovali bomo obsežne nadgradnje omrežja, kar bi bilo treba storiti na stroškovno najučinkovitejši način: širša uporaba tehnologij za krepitev omrežja in prožna uporaba sistema bi lahko prihranili do 35 % pri konvencionalnih stroških širitve omrežja. Regionalno sodelovanje po vsej Evropi, podprto z boljšo medsebojno povezanostjo in tesnejšim usklajevanjem¹⁷, lahko zmanjša potrebo po naložbah v prožnost za največ 20 %¹⁸.

---

¹⁴ [Redispatch and Congestion Management](#) (Ponovno dispečiranje in upravljanje prezasedenosti), Skupno raziskovalno središče, maj 2024.

¹⁵ [ACER's final assessment of the EU wholesale electricity market design](#) (Končna ocena zasnove veleprodajnega trga z električno energijo v EU, ki jo je objavila agencija ACER), ACER, april 2022.

¹⁶ [Integrating the EU energy market to foster growth and resilience](#) (Povezovanje trga energije EU za spodbujanje rasti in odpornosti), MDS, januar 2025; [Realising the benefits of European market integration](#) (Uresničevanje prednosti povezovanja evropskega trga), Baker idr., 2018; [Benefits of an integrated European energy market](#) (Prednosti povezanega evropskega trga energije), Booz idr., 2013.

¹⁷ [Redispatch and Congestion Management](#) (Ponovno dispečiranje in upravljanje prezasedenosti), Skupno raziskovalno središče, maj 2024.

¹⁸ [Power system flexibility in the Penta region](#) (Prožnost elektroenergetskega sistema v regijah Penta, Trinomics in Artelys), marec 2023.

Drugič, potrebujemo **razogljičen energetska sistem**, ki temelji na znatnem povečanju **čiste energije in elektrifikacije**, z **energijsko učinkovitostjo** v njegovem središču. Svet se hitreje kot kdaj koli prej premika v smeri čiste energije. Svetovna poraba za čisto energijo je lani dosegla rekordnih 1,9 bilijona EUR. Za vsak evro, vložen v fosilna goriva, se v energijo iz obnovljivih virov vložita dva evra. Dosegli bomo razogljičenje, saj razogljičenje ne prinaša le čiste energije, temveč tudi kakovostna delovna mesta, rast in energetska varnost. Poleg tega bi zmanjšanje deleža fosilnih goriv v evropskem energetska sistemu dodatno zaščitilo odjemalce pred nestanovitnostjo trga.

Tretjič, ker zemeljski plin še vedno ostaja del porabe energije v Evropi, potrebujemo **preglednejši in konkurenčnejši dobro delujoč trg plina**, hkrati pa moramo nadaljevati prizadevanja za diverzifikacijo in zmanjšanje povpraševanja. EU je še vedno izpostavljena nestanovitim gibanjem mednarodnih cen plina. Zagotoviti moramo, da se s plinom trguje pod poštenimi pogoji, in izkoristiti našo skupno moč. Mehanizem za združevanje povpraševanja je na primer od leta 2023 pokrila 42 milijardami kubičnih metrov, kar je 13 % porabe plina v EU v navedenem obdobju.

Skratka, **cenovno dostopno energijo lahko zagotovimo le s pospeševanjem naložb** na področju čiste energije in infrastrukture, z zagotavljanjem hitre pospešitve elektrifikacije, s povečanjem energijske učinkovitosti ter z zagotavljanjem preglednosti in pravičnosti na trgih plina. Zato **Evropa potrebuje ta akcijski načrt**: da zagotovi hiter in odločen odziv, ki bo v kratkem znižal stroške energije, da zagotovi energetska sistem, ki bo kos izzivom prihodnosti ter da privabi naložbe in zagotovi rezultate. V zvezi s tem lahko racionalizacija našega regulativnega okvira in zmanjšanje upravnih bremen pomagata podjetjem z zagotavljanjem prepoznavnosti in enostavnosti za uvajanje čistih tehnologij. Usklajeno ukrepanje in sodelovanje evropskih voditeljev na najvišji politični ravni sta bistvena za uresničitev tega preoblikovalnega akcijskega načrta.

Brez energetskega prehoda bi bili stroški uvoza fosilnih goriv v EU leta 2025 višji za 45 milijard EUR v primerjavi z letom 2019, kar predstavlja ocenjenih **0,25 % BDP EU**.

Izvajanje tega akcijskega načrta bo EU omogočilo, da **pospeši izkoriščanje prednosti čistega prehoda**. To bo pomenilo, da se bodo stroški uvoza fosilnih goriv v EU vsako leto zmanjševali, s čimer se bo do leta 2030 ustvarilo 130 milijard EUR prihrankov na leto, kar predstavlja ocenjenih **0,65 % BDP do leta 2030**¹⁹. Take prihranke je zaradi zmanjšanja uporabe fosilnih goriv mogoče v grobem razčleniti na **tri sklope**: (i) povečanje **elektrifikacije in energijske učinkovitosti**, kar posledično zmanjšuje skupno povpraševanje po fosilnih gorivih (25 %), in (ii) **nadomeščanje trajnega povpraševanja po fosilnih gorivih** pri proizvodnji električne energije s čisto energijo (50 %), podprto z (iii) **zadostno zmogljivostjo omrežja, infrastrukturo pametnih omrežij in prožnostjo energetskega sistema** (25 %). **Prihranki stroškov uvoza fosilnih goriv v EU se bodo povečevali letno, do leta 2040 pa dosegli 260 milijard EUR**²⁰.

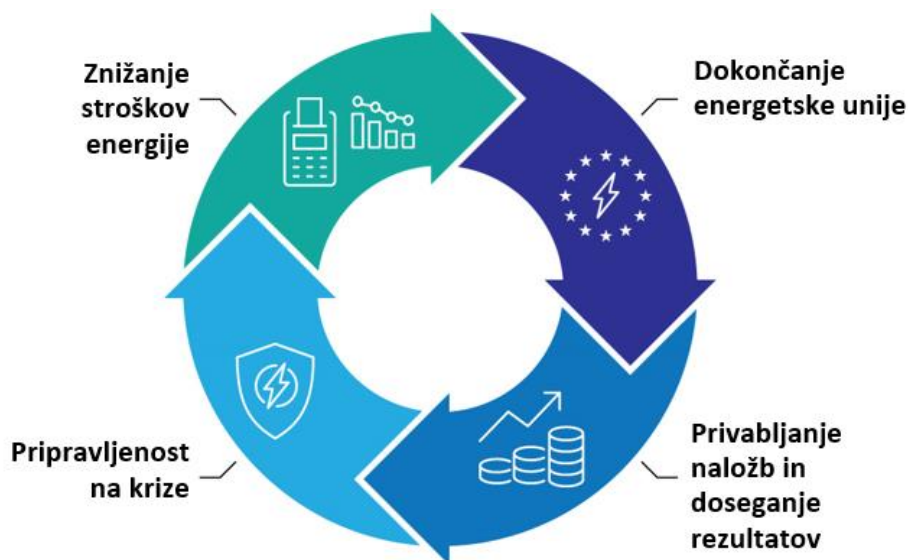
---

¹⁹ Prihranki leta 2025 v primerjavi z obsegom uvoza leta 2019, pri čemer ocene temeljijo na predpostavkah o promptnih cenah fosilnih goriv iz leta 2024. Ob predpostavki (višjih) cen iz leta 2022 bi se letni prihranki s 140 milijard EUR v letu 2025 (približno 0,75 % BDP) povečali na 340 milijard EUR v letu 2030 (1,75 % predvidenega BDP) in na 600 milijard EUR v letu 2040 (2,7 % predvidenega BDP).

²⁰ 1,2 % ocenjenega BDP EU. Prihranki do leta 2040 so izračunani ob predpostavki cilja 90-odstotnega zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2040.

4. AKCIJSKI NAČRT ZA CENOVNO DOSTOPNO ENERGIJO ZA VSE EVROPEJCE

Ta akcijski načrt vključuje predlog **takojšnjega usklajenega ukrepanja** Evropske komisije, Evropskega parlamenta, držav članic in industrije za: (i) znižanje stroškov energije za vse; (ii) dokončanje energetske unije; (iii) privabljanje naložb ter (iv) pripravljenost na morebitne energetske krize. Večina ukrepov bo **izvedena v letu 2025**, s poudarkom na ukrepih, ki prinašajo **takojšnjo pomoč odjemalcem energije**.

Slika 3. Štirje stebri akcijskega načrta za cenovno dostopno energijo

Steber I: Znižanje stroškov energije

Znižanje računa zahteva obravnavo njegovih **treh stroškovnih komponent: omrežnih in sistemskih stroškov, obdavčitve in stroškov oskrbe**. Poleg tega, ker je zemeljski plin pomemben del mešanice virov električne energije, bo zagotavljanje dobro delujočih trgov plina, ki zagotavljajo tržne cene, prispevalo tudi k znižanju računov za plin in električno energijo. Poleg tega se bo z energijsko učinkovitostjo in prihranki zmanjšala količina električne energije, ki jo morajo kupiti odjemalci.

Ukrep 1: Znižanje računov za električno energijo

Države članice lahko že danes znižajo račune za električno energijo. Za to so potrebni takojšnji ukrepi in večje ambicije, zlasti na področju omrežnin in obdavčitve.

a) Omrežnine

Z omrežninami se financirata fizična nadgradnja omrežij in delovanje sistema. Za naložbe v posodobitev in razširitev elektroenergetskega omrežja je potreben znaten kapital. To je bistveno za olajšanje uvajanja obnovljivih virov energije, elektrifikacije ter novega povpraševanja industrije in podjetij. Hkrati **stroški obratovanja elektroenergetskega sistema naraščajo**.²¹ Omrežnine, ki spodbujajo učinkovitost sistema in uporabo cenejše čiste

²¹ Med letoma 2020 in 2022 so se stroški ponovnega dispečiranja skoraj podvojili na 4,2 milijarde EUR, nasprotno trgovanje se je podvojilo na 0,8 milijarde EUR, drugi stroški pa so se zmanjšali na 0,2 milijarde EUR. Stroški upravljanja prezasedenosti so posledica učinkovitosti delovanja sistema in stroškov oskrbe z električno

električne energije, bi lahko hitro znižale stroške delovanja celotnega sistema, na primer z zmanjšanjem potreb po ponovnem dispečiranju in znižanjem stroškov ponovnega dispečiranja, manjšim koničnim povpraševanjem in s tem potrebami po naložbah v omrežje, v primerjavi z neukrepanjem pa bi se navsezadnje znižal del računa za energijo, ki se nanaša na omrežnino.

Poleg tega lahko glede na obseg potrebnih naložb njihova časovna porazdelitev pomaga zagotoviti, da ostanejo stroški za odjemalce omejeni. To je zlasti pomembno, kadar naložbe predvidevajo negotovo prihodnjo rast povpraševanja po električni energiji zaradi elektrifikacije, pri čemer bi lahko zaračunavanje vseh takih naložb sedanjim uporabnikom neupravičeno obremenilo prve uporabnike, kar bi upočasnilo elektrifikacijo²².

Kaj	Učinkovitejše omrežnine za znižanje stroškov energetskega sistema
Kako	<p>Komisija bo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predložila zasnovo tarifnih metodologij za omrežnine, da bi spodbudila uporabo prožnosti in naložb v elektrifikacijo, hkrati pa ohranila spodbude za naložbe v omrežje in zagotavljala enake konkurenčne pogoje. To bo uporabnikom omrežij omogočilo, da prilagodijo svojo porabo energije ali jo preložijo na čas in mesta, kjer so na voljo najcenejši viri energije in ko je to najbolj stroškovno učinkovito za celoten sistem; - po potrebi predložila zakonodajni predlog, da bo postal pravno zavezujoč; - predložila smernice za pojasnitev, kako bi lahko države članice v ciljno usmerjenih primerih po potrebi uporabile svoj javni proračun za znižanje omrežnin za kritje dodatnih stroškov, ki izhajajo iz ukrepov za pospešitev razogljičenja in povezovanja trgov, zlasti povezovalnih daljnovodov, večjih nadgradenj omrežja ali omrežne priključne infrastrukture na morju, v skladu s pravili o državni pomoči in konkurenčnim pravom. Državni proračun lahko na primer omogoči hitrejšo amortizacijo za vlagatelje v omrežje, hkrati pa prepreči nenadne poraste cen za odjemalce; - predložila smernice za predhodne naložbe v elektroenergetska omrežja, hkrati pa zagotavljala cenovno dostopnost za odjemalce, da bi sistemskim operaterjem, regulativnim organom in državam članicam zagotovila dodatno podporo.
Kdaj	Drugo četrtoletje 2025
Učinek	Prožnost bo zmanjšala konično povpraševanje in znižala stroške energetskega sistema ter zmanjšala skupne potrebe po naložbah v nova omrežja . S preprečevanjem nenadzorovanega zviševanja stroškov upravljanja omrežja, ki bi sicer do leta 2030 narasli na 26 milijard EUR, se bodo znižale omrežnine, ki jih bodo odjemalci plačevali kot del računa za električno energijo.

energijo, ki so bili leta 2022 zaradi energetske krize še posebno visoki. Electricity infrastructure development to support a competitive and sustainable energy system (Razvoj elektroenergetske infrastrukture za podporo konkurenčnemu in trajnostnemu energetskega sistema), ACER, december 2024

²² Taki ukrepi, ki se uporabljajo za naravne ali pravne monopole, verjetno ne pomenijo državne pomoči in so lahko usklajeni z načeli odraščanja stroškov v omrežnih tarifah. Glej točki 188 in 211 Obvestila Komisije o pojmu državne pomoči ter tudi točke 373–375 smernic o državni pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo. V primeru nemške vodikove infrastrukture je Komisija ugotovila, da je tak ukrep združljiva državna pomoč (Sklep Komisije C(2024) 4366 final v zadevi SA.113565).

b) Davki in dajatve

Visoki davki na električno energijo zvišujejo račune, obstoječa struktura obdavčitve pa ne odvrta od uporabe fosilnih goriv v primerjavi z uporabo električne energije, kar upočasnjuje elektrifikacijo in povpraševanje po poceni doma proizvedeni električni energiji. Na električno energijo se pobirata dva glavna davka: DDV in obdavčitev energije, ki ju dopolnjujejo drugi nacionalni davki. Direktiva o obdavčitvi energije²³ določa najnižjo obdavčitev (trošarine) električne energije, državam članicam pa omogoča, da za energijsko intenzivne panoge in gospodinjstva ter za vse industrijske panoge v primeru električne energije iz obnovljivih virov znižajo davčno stopnjo na nič, kadar je to pravno mogoče.

Znižanje obdavčitve se je **izkazalo za zelo učinkovito pri brzdanju naraščanja računov za energijo** med energetske krizo, ko so države članice znižale DDV in davke na energijo, za ranljive skupine pa uvedle dohodkovne transferje²⁴. V Franciji je bil na primer davek na porabo električne energije znižan z 22,5 EUR/MWh na 0,6 EUR/MWh²⁵. Taka podpora bi morala biti zlasti usmerjena v uspešno doseganje cilja ob hkratnem čim večjem zmanjšanju fiskalnih stroškov²⁶.

Kaj	Nižja obdavčitev električne energije in odstranitev elementov stroškov, ki niso povezani z energijo, iz računov
Kako	Svet bi moral dokončati revizijo direktive o obdavčitvi energije , ki je bila predlagana leta 2021 in namen katere je: (i) uskladiti obdavčitev energentov z energetske in podnebno politiko EU; (ii) spodbujati čiste tehnologije ter (iii) odpraviti zastarele izjeme in nižje stopnje, ki zdaj spodbujajo uporabo fosilnih goriv. Komisija je pripravljena še naprej zagotavljati podporo sprejetju. Komisija opozarja, da lahko države članice (i) znižajo nacionalne davke in dajatve na računu za električno energijo na najnižje trošarinske stopnje , kot je določeno v direktivi o obdavčitvi energije, in sicer 0,5 EUR/MWh za podjetja , ²⁷ (ii) uporabljajo nižjo, najmanj 5-odstotno stopnjo DDV , dovoljeno z direktivo o DDV in direktivo Sveta, ki jo spreminja ²⁸ ; (iii) odpravijo dajatve, ki niso povezane z energijo ²⁹ in

²³ [Direktiva Sveta 2003/96/ES o prestrukturiranju okvira Skupnosti za obdavčitev energentov in električne energije.](#)

²⁴ [Poročilo o stanju energetske unije, smernice EU o energetske revščini in delovni dokument služb Komisije, priložen k priporočilu o energetske revščini iz leta 2023](#), Evropska komisija, 2023. [National fiscal policy responses to the energy crisis](#) (Odzivi nacionalne fiskalne politike na energetske krizo), Bruegel, junij 2023.

²⁵ [Recommendations for future-proof electricity market design in light of the 2021-23 energy crisis](#) (Priporočila za zasnovano trga z električno energijo, ki bo kos izzivom prihodnosti, glede na energetske krizo v obdobju 2021–2023), Pollitt idr., 2024.

²⁶ Sporočilo Komisije o [smernicah za fiskalno politiko za leto 2024](#) (COM(2023) 141 final) vsebuje priporočilo, da bi morale države članice svoje ukrepe veliko bolj ciljno usmeriti kot v preteklosti, torej ne bi smele zagotavljati splošne podpore, ampak bi morale zaščititi le tiste, ki podporo potrebujejo, torej ranljiva gospodinjstva in podjetja.

²⁷ [Direktiva 2003/96/ES o obdavčitvi energije](#) določa najnižje trošarinske stopnje, ki jih morajo države članice uporabljati za energente, vključno z električno energijo.

²⁸ [Direktiva Sveta 2006/112/ES o DDV](#) določa najnižjo splošno stopnjo DDV v višini 15 %, ki se uporablja za električno energijo, zemeljski plin in daljinsko ogrevanje, ter omogoča nižjo stopnjo DDV v višini najmanj 5 %. [Direktiva Sveta \(EU\) 2022/542](#) potrjuje, da se za električno energijo uporablja nižja stopnja DDV v višini 5 %. O uporabi nižjih stopenj odločajo države članice. Večina podjetij lahko odbije DDV, plačan za električno energijo, če se električna energija uporablja za obdavčljive dejavnosti.

²⁹ Vključeno neposredno v račun ali v omrežnine.

	(iv) dajatve, s katerimi se financirajo energetske politike, prerazporedijo v splošni proračun ³⁰ . V skladu z direktivo o obdavčitvi energije, ki omogoča znižanje davkov na ničelno stopnjo za energijo, ki jo porabijo gospodinjstva in energijsko intenzivne panoge , bo Komisija izdala priporočilo državam članicam o tem, kako uporabiti tako prožnost in v vseh sektorjih zagotoviti, da bo električna energija obdavčena manj kot drugi viri energije, hkrati pa uresničevati naše dolgoročne cilje razogljičenja.
Kdaj	Od sprejetja revidirane direktive o obdavčitvi energije. Dodatna priporočila Komisije v četrtem četrtletju 2025.
Učinek	Takojšnje znižanje računov za energijo z možnostjo, da se davčna komponenta vsaj prepolovi (v EUR/MWh), na podlagi izkušenj z znižanji obdavčitve v obdobju 2022–2023 (glej sliko 2). Pospešitev elektrifikacije z davčnimi spodbudami in zmanjšanje odvisnosti od fosilnih goriv.

(c) Znižanje stroškov oskrbe s povečanjem konkurence v maloprodaji

Trenutno ima 73 % gospodinjstev v EU ter znaten delež malih in srednjih podjetij sklenjene fiksne pogodbe za električno energijo³¹. Mnogi bi lahko svoje račune za električno energijo znižali s prehodom na bolj konkurenčnega dobavitelja ali s premikom porabe na ure z nižjimi cenami, vendar se še vedno srečujejo s tržnimi ovirami. Ranljivim potrošnikom je treba nameniti posebno pozornost. Pri ukrepih za cenovno dostopnost bi bilo treba upoštevati posebne potrebe gospodinjstev z nižjimi dohodki, vključno z možnostmi prožnega obračunavanja, ki preprečujejo odklope za ekonomsko prikrajšane skupine. Okrepiti je treba tudi energetske skupnosti, da bi se lokalnim skupnostim, državljanom in podjetjem omogočilo, da združijo moči in vlagajo v projekte čiste energije na lokalni ravni, s čimer bi se jim omogočile proizvodnja, prodaja in poraba energije iz obnovljivih virov. Bistveno je, da EU še naprej zagotavlja zadostna namenska sredstva za podporo dokončanju energetske unije.

Kaj	Omogočanje odjemalcem, da preidejo na cenejše dobavitelje energije in izkoristijo cenovno dostopno energijo iz obnovljivih virov, ob hkratni odpravi energetske revščine
Kako	Komisija bo predlagala energetski sveženj za državljane za povečanje udeležbe državljanov pri energetskem prehodu in okrepitev socialne razsežnosti energetske unije, kar vključuje zlasti: <ul style="list-style-type: none"> - zagotovitev smernic za države članice za odpravo obstoječih ovir, da lahko odjemalci prihranijo pri računih za energijo z menjavo dobavitelja in spremembo pogodbe. To bi vključevalo zagotovitev, da potrošniki razumejo račun, in sicer z jasnimi informacijami in podatki o porabi energije ter cenah, da bi lahko porabo preložili na čas z nižjimi cenami³²;

³⁰ To se nanaša zlasti na dajatve iz programov podpore za obnovljivo energijo. Včasih se uvedejo tudi druge dajatve na energijo (npr. razgradnja jedrskih elektrarn). Nekatere države članice se lahko odločijo, da bodo nekatere stroške energetske politike ohranile v računu, kadar so državni proračuni zelo obremenjeni, in da bodo čim bolj zmanjšale tveganje znatnih sprememb nacionalne politike. Stroškov, povezanih z ukrepi za zanesljivost oskrbe, ni mogoče prenesti v proračun, saj bi to lahko privedlo do odprave spodbud za prilagajanje odjema in povečanja skupnih sistemskih stroškov.

³¹ [2024 Market monitoring report on energy retail and consumer protection](#) (Poročilo za leto 2024 o spremljanju energetskega maloprodajnega trga in varstvu potrošnikov), ACER/Svet evropskih energetskih regulatorjev, september 2024.

³² Prav tam. Delež menjave dobaviteljev gospodinjstev električne energije znaša 7,15 %.

	- določitev ukrepov za zmanjšanje energetske revščine , vključno z energijsko učinkovitostjo, in omogočanje potrošnikom in skupnostim, da proizvajajo, uporabljajo in prodajajo energijo iz obnovljivih virov pod lastnimi pogoji, tudi prek energetskih skupnosti.
Kdaj	Tretje četrtletje 2025 (energetski sveženj za državljane)
Učinek	Z menjavo dobavitelja električne energije, ki ponuja najnižje cene, lahko gospodinjstva prihranijo 150–200 EUR na leto ³³ . Gospodinjstva lahko s sodelovanjem v energetskih skupnostih prihranijo 500–1 100 EUR na leto ³⁴ .

Ukrep 2: Znižanje stroškov oskrbe z električno energijo

Hitro in celovito izvajanje obstoječe zakonodaje EU o električni energiji je ključnega pomena za zmanjšanje stroškov oskrbe z električno energijo: nedavno sprejeta pravila o izdaji dovoljenj, pogodbah, prožnosti, krepitvi vloge potrošnikov in nadzoru trga lahko zagotovijo nižje stroške. To bi bilo treba dopolniti z naslednjimi takojšnjimi ukrepi.

a) Dolgoročne pogodbe o dobavi električne energije

Visoke in nestanovitne cene plina zvišujejo cene električne energije. **Pogodbe o nakupu električne energije in dolgoročne pogodbe** med razvijalci projektov na področju čiste energije ter industrijskimi odjemalci in podjetji slednjim omogočajo, da imajo dolgoročno koristi od stabilnih in nizkih cen električne energije. Pogodbe o nakupu električne energije imajo lahko vlogo pri zmanjševanju tveganja projektov, saj razvijalcem projektov na področju energije iz obnovljivih virov omogočajo, da zagotovijo dolgoročno ceno za svojo proizvodnjo, kar podpira naložbene odločitve. Zagotavljajo lahko tudi dolgoročno stabilnost cen za industrijske odjemalce. Čeprav povpraševanje po pogodbah o nakupu električne energije narašča³⁵, je treba te pogodbe še naprej spodbujati in vključevati, tudi v energijsko intenzivnih podjetjih, ki nimajo širokega dostopa do njih in se lahko še vedno srečujejo z ovirami. Komisija bo v okviru pravil trga z električno energijo s spodbujanjem uporabe dolgoročnih pogodb o dobavi električne energije okrepila prizadevanja za **prekinitev povezave med računi za električno energijo in nestanovitnostjo cen**.

Kaj	Prekinitev povezave med maloprodajnimi računi za električno energijo ter visokimi in nestanovitnimi cenami plina
Kako	Zmanjšanje ovir za nove akterje ³⁶ , zlasti v energijsko intenzivnih panogah, za sklepanje dolgoročnih pogodb o energiji s podpiranjem nacionalnih ureditev in uvajanjem orodij za zmanjševanje tveganj. Komisija bo: <ul style="list-style-type: none"> - skupaj z Evropsko investicijsko banko (EIB) začela pilotni program za posredno jamstvo za del pogodb o nakupu električne energije, ki jih podjetja sklenejo za dolgoročni nakup proizvedene električne energije v okvirnem znesku 500 milijonov EUR. Komisija bo v skladu s pristopom iz zasnove trga z

³³ [Annual report on the results of monitoring the internal electricity and gas markets in 2021](#) (Letno poročilo o rezultatih spremljanja notranjih trgov električne energije in plina v letu 2021), ACER, oktober 2022.

³⁴ [Collective energy sharing: CBA and survey evidence of the willingness to invest](#) (Skupna souporaba energije: analiza stroškov in koristi ter dokazi na podlagi anket o pripravljenosti za naložbe), Ovaere, 2023; koristi skupne samoporabe sončne in vetrne energije v razmerju 50–50 % ter presežek energije, prodan po ceni med približno 500–1 100 EUR na leto (2020–2022).

³⁵ Do leta 2024 je bila v EU podpisana skupna pogodbeno zmogljivost v višini 48,4 GW (vir: [RE-Source](#)).

³⁶ Kot so kreditna sposobnost, kompleksnost pogodbe in razpoložljivost zavarovanja pred tveganji. [Commercial PPAs](#) (Komerzialne pogodbe o nakupu električne energije), Baringa za EIB, 2022.

	<p>električno energijo sodelovala z EIB pri spodbujanju pogodb o nakupu električne energije, vključno s čezmejnimi pogodbami o nakupu električne energije, na tehnološko nevtralen način;</p> <ul style="list-style-type: none"> - za države članice pripravila smernice za oblikovanje učinkovitih pogodb na razliko, vključno s tem, kako se kombinirajo s pogodbami o nakupu električne energije; - sprejela nova pravila za podporo nadaljnjemu razvoju evropskih terminskih trgov in povečala možnosti za varovanje pred tveganji.
Kdaj	<p>Odprava regulativnih ovir naj se začne takoj.</p> <p>Drugo četrletje 2025: usklajevanje z EIB</p> <p>Do četrtega četrletja 2025: smernice za države članice o oblikovanju pogodb na razliko</p>
Učinek	<p>Večja stabilnost cen za kupce, tako da se evropskim podjetjem pomaga pri obvladovanju nestanovitnosti stroškov energije in dostopu do boljših možnosti za čezmejno varovanje pred tveganji. Dolgoročne pogodbe bodo proizvajalcem energije iz obnovljivih virov zagotovile tudi zajamčen dohodek, potreben za zmanjšanje stroškov kapitala, kar bo pripomoglo k razbremenitvi odjemalcev in davkoplačevalcev³⁷.</p>

b) Skrajšanje časa izdajanja dovoljenj za novo oskrbo s čisto električno energijo in energetska infrastrukturo

Proizvodnja **električne energije iz obnovljivih virov** je postala privzeti vir **najnižjih stroškov** nove proizvodnje električne energije^{38, 39}. Vendar pa so pripravljalna obdobja za nove projekte lahko dolga do 7 ali 10 let za projekte vetrne energije, do 8 ali 10 let za projekte distribucijskega omrežja⁴⁰ in včasih tudi do 17 let za projekte prenosnega omrežja⁴¹. To močno ovira množično uvajanje energije iz obnovljivih virov in lahko vpliva na ekonomski model projektov.

Kot je opisano v Draghijevem poročilu, **si morajo organi na vseh ravneh** – na ravni EU ter na nacionalni, regionalni in lokalni ravni – **močno prizadevati za pospešitev postopkov izdajanja dovoljenj** za omrežne projekte, projekte na področju skladiščenja in čiste energije. To vključuje izdajo dovoljenj za infrastrukturo, ki lahko zagotovi prožnost elektroenergetskega sistema, na primer polnilna mesta za električna vozila. Komisija poziva **države članice, naj hitro začnejo izvajati** nedavno sprejeti zakonodajni okvir za izdajo dovoljenj za projekte čiste energije⁴². **Učinek nedavnih reform izdajanja dovoljenj je že viden** v državah članicah, ki so v veliki meri uporabljale izredne predpise. Na primer, zaradi hitrejšega izdajanja dovoljenj med energetska krizo v Nemčiji se je število **dovoljenj** za nove projekte vetrne energije na kopnem od leta 2022 več kot **potrojilo, zaradi česar se je število**

³⁷ [Phased European Union electricity market reform](#) (Postopna reforma trga električne energije v Evropski uniji), Bruegel, marec 2023.

³⁸ [Renewable power generation costs in 2023](#) (Stroški proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov v letu 2023), IRENA, september 2024.

³⁹ Poleg racionalizacije izdajanja dovoljenj podpirajo znižanje stroškov energetskih projektov tudi drugi dejavniki, kot so zagotavljanje dostopa do konkurenčnih pogojev financiranja, odporna dobavna veriga z zadostno domačo proizvodno zmogljivostjo in usposobljena delovna sila ter tehnološki razvoj.

⁴⁰ [Guidance on EU permitting-related provisions on grid and renewable energy projects](#) (Smernice o določbah EU v zvezi z izdajo dovoljenj za omrežne projekte in projekte na področju energije iz obnovljivih virov), telo EU ODS, januar 2025.

⁴¹ Projekt 115 km dolgega nadzemnega daljnovoda z napetostjo 380 kV v [Uckermarku](#) (glej [S&P](#)).

⁴² [Direktiva o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, uredba TEN-E, direktiva o trgu plinu iz obnovljivih virov, zemeljskega plina in vodika](#).

naprav povečalo za 48 % v enem letu (2023)⁴³, od drugega četrtertletja 2023 pa je bilo odobrenih približno 3 300 km prenosnih omrežij, s prihrankom od 12 mesecev do treh let v času izdanega dovoljevanja.

Poleg tega je velik del časa, potrebnega za postopke izdajanja dovoljenj za naložbe v čisto energijo, skladiščenje energije in omrežja, namenjen presojam vplivov na okolje. Za znatno poenostavitev in skrajšanje postopkov za izdajo dovoljenj za take projekte so potrebne **ciljno usmerjene posodobitve zakonodajnega okvira o presojah vplivov na okolje**, hkrati pa je treba **ohraniti okoljske zaščitne ukrepe in varovati zdravje ljudi**. Za znižanje stroškov energije so prav tako ključni **krajši roki za izdajo dovoljenj za energetska infrastruktura na nacionalni ravni**. To se lahko olajša z ukrepi, kot so poenostavljeni pisni postopek za nekatere upravne odločbe v postopku izdajanja dovoljenj, kadar to načelo obstaja v nacionalnem pravnem sistemu, in točke „vse na enem mestu“ za izvajalce projektov.

Draghijevo poročilo vsebuje tudi ugotovitev, da je treba več pozornosti nameniti digitalizaciji nacionalnih postopkov izdajanja dovoljenj po vsej EU in odpravi pomanjkanja virov pri organih za izdajanje dovoljenj. **Postopek izdajanja dovoljenj ter okoljske in geološke podatke, potrebne za naložbe v čisto energijo, bo treba digitalizirati. Poleg tega bodo podrobnejši podatki o potencialu virov za vetrno in sončno energijo po vsej EU državam članicam v pomoč pri kartiranju območij, potrebnih za doseganje njihovih nacionalnih ciljev, ter pri določanju območij za pospešeno uvajanje energije iz obnovljivih virov, kot je predvideno v direktivi o energiji iz obnovljivih virov. Racionalizirano izdajanje dovoljenj bo zajemalo hibridne projekte na področju energije z več tehnologijami, kot sta proizvodnja in skladiščenje energije iz obnovljivih virov z isto povezavo na omrežje.** Nazadnje bo Komisija ocenila možnost racionalizacije sedanjih praks izdajanja dovoljenj in licenc za uvedbo novih tehnologij jedrske energije, kot so **mali modularni reaktorji**.

---

⁴³ 15,2 GW v letu 2024 ([EE-Statistik Auswertung Januar 2025](#)). Glej tudi [Reuters](#).

Kaj	Skrajšanje časa za izdajo dovoljenj za pospešen energetski prehod
Kako	<p>Države članice bi morale:</p> <ul style="list-style-type: none"> - s hitrim prenosom in izvajanjem zakonodaje pospešiti postopke za izdajo dovoljenj in regulativne postopke; - okrepiti nacionalne organe za izdajo dovoljenj, tudi z javnimi sredstvi in zadostnim človeškim kapitalom, ter preučiti enotne pristope k digitalizaciji za izdajo dovoljenj in poročila o presojah vplivov na okolje. <p>Komisija bo države članice podpirala pri:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pripravi namenskih smernic o inovativnih oblikah uvajanja obnovljivih virov energije⁴⁴ in o namenskih omrežnih območjih in območjih za skladiščenje; - uporabi namenske podpore pri izvajanju z razširitvijo izvedbenega načrta Accele-RES in med drugim tako, da v celoti izkoristijo potencial, ki ga ponujata strokovna skupina za izdajo dovoljenj in forum za usklajeno ukrepanje (CA-RES);⁴⁵ to bo dopolnjeno z dialogom o izvajanju za opredelitev preostalih ovir za izdajo dovoljenj in možnih nadaljnjih korakov; - krepitvi izmenjave dobrih praks in opredelitvi ovir ter rešitev prek mrež in strokovnih skupin nacionalnih organov, pristojnih za izdajo dovoljenj ter dialoga z regionalnimi, nacionalnimi in lokalnimi deležniki; - nadgradnji spletnega orodja za usmerjanje pri izdaji dovoljenj za države članice;⁴⁶ - zagotavljanju Instrumenta za tehnično podporo⁴⁷, ozaveščanju držav članic o razpisu za leto 2025 in uvedbi novega vodilnega Instrumenta za tehnično podporo leta 2026. <p>Komisija bo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predložila zakonodajne predloge za pospešitev izdajanja dovoljenj za omrežja, skladiščenje in obnovljive vire energije, vključno z racionalizacijo presoj vplivov na okolje in skrajšanjem rokov za izdajanje dovoljenj v okviru svežnja za evropska omrežja; - ocenila racionalizacijo praks izdajanja dovoljenj za nove tehnologije jedrske energije in objavila sporočilo o malih modularnih reaktorjih.

⁴⁴ Kot so agrofotovoltaika, v stavbe integrirani fotovoltaični moduli in balkonski sončni sistemi.

⁴⁵ Usklajeno ukrepanje v zvezi z direktivo o energiji iz obnovljivih virov (<https://www.ca-res.eu>).

⁴⁶ [Orodje za vprašanja in odgovore o direktivi o energiji iz obnovljivih virov.](#)

⁴⁷ [Uredba \(EU\) 2021/240 o vzpostavitvi Instrumenta za tehnično podporo.](#)

Kdaj	<p>Čim prej: prilagoditev nacionalnih ureditev izdavanja dovoljenj.</p> <p>Sredina leta 2025:</p> <ul style="list-style-type: none"> - objava novih, podrobnejših podatkov o potencialih za vetrno energijo na morju in sončno fotovoltaiiko v geografskem laboratoriju za energijo in industrijo (april 2025); - smernice o inovativnih oblikah uvajanja obnovljivih virov energije ter o območjih za pospešeno uvajanje omrežij in skladiščenja; - podpora pri izvajanju. <p>Skupaj s svežnjem za omrežja: zakonodajni predlogi za pospešitev postopkov izdavanja dovoljenj za omrežne projekte, projekte na področju skladiščenja in energije iz obnovljivih virov.</p> <p>2026: nov razpis za vodilni Instrument za tehnično podporo; sporočilo o malih modularnih reaktorjih</p>
Učinek	<p>Izvajanje obstoječe zakonodaje EU v državah članicah in novi ukrepi lahko zmanjšajo trajanje postopkov za izdajo dovoljenj na manj kot šest mesecev za enostavnejše projekte, kot je nadomestitev stare zmogljivosti z novo, na območjih za pospešeno uvajanje obnovljivih virov energije in 12 mesecev zunaj njih; manj kot 12 mesecev ali dve leti za projekte na področju obnovljivih virov energije (na območjih za pospešeno uvajanje ali zunaj njih) in manj kot dve leti za kompleksne projekte, kot je vetrna energija na morju, na območjih za pospešeno uvajanje obnovljivih virov energije in tri leta zunaj njih. Poleg tega bodo z okrepljenim zakonodajnim okvirom odpravljene obstoječe vrzeli.</p>

c) Omrežja in povezovalni daljnovodi kot dejavniki, ki omogočajo energetski prehod in razogljičenje industrije

Učinkovito omrežje zagotavlja pretakanje energije od tam, kjer se proizvaja, do tja, kjer je potrebna. Zmanjšuje nenadne poraste cen in zagotavlja, da imajo vsi koristi od energije po najboljši ceni. Zato je pomembno, da se območja z velikim razpoložljivim potencialom za čisto energijo povežejo z evropskimi regijami z velikim povpraševanjem po energiji, da se lahko cenovno dostopna energija dobavi tja, kjer je najbolj potrebna.

Za naložbe v elektroenergetska omrežja v tem desetletju je potrebnih 584 milijard EUR^{48, 49}. **Potrebe po čezmejni infrastrukturi pogosto niso usklajene s konkretnimi projekti**, kar povzroča neupravičene razlike v cenah med nekaterimi regijami, kot je bilo nedavno ugotovljeno v jugovzhodni Evropi. Agencija za sodelovanje energetskih regulatorjev (ACER) ugotavlja, da **32 GW čezmejnih zmogljivosti, potrebnih do leta 2030, še vedno ni obravnavanih**⁵⁰. Veliki infrastrukturni projekti regionalnega pomena ali pomena za celotno EU se soočajo z izzivi, povezanimi z naraščajočimi stroški projektov⁵¹ ter pravično delitvijo stroškov in koristi⁵². Štirje primeri takih manjkajočih vodilnih povezav so:

⁴⁸ [Akcijski načrt EU za omrežja \(COM\(2023\) 757 final\)](#).

⁴⁹ [Redispatch and Congestion Management](#) (Ponovno dispečiranje in upravljanje prezasedenosti), Skupno raziskovalno središče, maj 2024.

⁵⁰ [Electricity infrastructure development to support a competitive and sustainable energy system](#) (Razvoj elektroenergetske infrastrukture za podporo konkurenčnemu in trajnostnemu energetskemu sistemu), ACER, december 2024

⁵¹ Keltski povezovalni daljnovod z 930 milijonov EUR na 1 482 milijonov EUR ([CRE](#)), Biskajski zaliv s 1 750 milijonov EUR na 2 600 milijonov EUR ([CRE](#)). Stroški projekta Princess Elisabeth naj bi se povečali z ocenjenih 2,2 milijarde EUR na 7–8 milijard EUR (časnik Brussels Times: [1](#) in [2](#)).

⁵² V letu 2024 je bil [povezovalni daljnovod SE–DE](#) odpovedan (glej [FT](#)) zaradi razlik v porazdelitvi presežka odjemalca.

- vzpostavitev integriranega priobalnega omrežja v severnih morjih;
- nadaljnja krepitev fizičnega povezovanja baltskih držav s srednjo in severno Evropo po sinhronizaciji omrežij baltskih držav in zagotavljanje varnosti čezmejne infrastrukture v regiji Baltskega morja;
- povečanje ravni medsebojne povezanosti Iberskega polotoka z ostalo Evropo;
- povečanje medsebojne povezljivosti in povezovanja trgov med jugovzhodno in srednjo Evropo.

Koristi teh **vodilnih projektov** se bodo razširile tudi zunaj držav članic, ki so gostiteljice projektov. Zato se lahko energetska unija uresniči le z oblikovanjem novih projektov ter pospešitvijo in dokončanjem obstoječih. Glede na obseg in učinek teh projektov je **bistvenega pomena, da EU še naprej zagotavlja zadostna sredstva** za podpiranje dokončanja povezovalnih daljnovodov energetske unije na čezmejni in nacionalni ravni. Naložbe v doseganje ciljev EU glede razogljichenja in odprava ovir za našo energetska unijo so priložnost, da Evropa zniža cene energije, poveča svojo energetska varnost in prevzame vodilno vlogo na področju čistih tehnologij⁵³. Poleg tega je v sporočilu o poti do naslednjega večletnega finančnega okvira⁵⁴ potrjeno, da moramo zagotoviti, da bo proračun EU podpiral evropske javne dobrine, zlasti čezmejne projekte.

Hkrati je treba učinkovito uporabljati obstoječo infrastrukturo. Na primer, vsaj 70 % zmogljivosti povezovalnih daljnovodov bi moralo biti na voljo za čezmejno trgovanje z električno energijo, vendar je večina držav članic še vedno daleč od tega cilja⁵⁵.

Na nacionalni ravni **število zahtev za priključitev na distribucijska omrežja eksponentno narašča** po vsej Evropi in ustvarja dolge čakalne vrste, upočasnjuje uvajanje obnovljivih virov energije, elektrifikacijo in vzpostavitev industrijskih grozdov ter ovira naložbe. Poleg električne energije so potrebna nova **vodikova, ogljična in lokalna toplotna omrežja**.

Kaj	Pospeševanje širitve, posodobitve in digitalizacije omrežij
Kako	Komisija bo na podlagi ukrepov iz akcijskega načrta za omrežja, sprejetega leta 2023, predstavila sveženj za evropska omrežja , ki ga sestavljajo zakonodajni predlogi in nezakonodajni ukrepi, da bi med drugim poenostavila vseevropsko energetska omrežje, zagotovila čezmejno integrirano načrtovanje in uresničevanje projektov, zlasti v zvezi s povezovalnimi daljnovodi, racionalizirala izdajanje dovoljenj, izboljšala načrtovanje distribucijskih omrežij, spodbudila digitalizacijo in inovacije ter povečala prepoznavnost in prednostno razvrščanje potreb oskrbe proizvodnje. Sledila bo pristopu načrtovanja od zgoraj navzdol, ki bo vključeval regionalne interese in interese EU, ter razvila učinkovit mehanizem delitve stroškov (npr. za čezmejne projekte) za optimiziran energetska sistem. EIB bo uvedla tudi „sveženj za proizvodnjo omrežij“ za evropsko dobavno verigo po vzoru svežnja o vetrni energiji, da bi proizvajalcem sestavnih delov omrežij zagotovila posredna jamstva , in sicer z okvirnim zneskom najmanj 1,5 milijarde EUR .
Kdaj	Sveženj za evropska omrežja naj bi bil predložen do prvega četrtletja 2026.

⁵³ [Pot do naslednjega večletnega finančnega okvira](#) (COM(2025) 46 final, strani 5 in 8).

⁵⁴ [Registar dokumentov Komisije \(COM\(2025\)46\)](#).

⁵⁵ Številni operaterji prenosnih sistemov na zelo zazankanih območjih elektroenergetskega omrežja EU so leta 2023 dali v povprečju na voljo med 20 % in 50 % fizične zmogljivosti nekaterih elementov omrežja. Kar je torej daleč od tega, da bi dosegli 70 %. [Cross-zonal capacities and the 70% margin available for cross-zonal electricity trade](#) (Prenosne zmogljivosti med trgovalnimi območji in 70-odstotna rezerva, ki je na voljo za trgovanje z električno energijo med trgovalnimi območji), ACER, julij 2023.

Učinek	<p>Naložbe v čezmejna omrežja v višini 2 milijard EUR letno zagotavljajo koristi za državljane v višini 5 milijard EUR na leto⁵⁶. Predhodne naložbe, odličnost pri uspešnosti sredstev in omrežju prijazna prožnost bi lahko zmanjšale potrebe po naložbah, povezanih z distribucijskimi omrežji, za 12 milijard EUR letno⁵⁷, kar predstavlja 18 % skupnih potreb po naložbah⁵⁸. Dajanje prednosti regionalnim koristim ali koristim EU v nacionalnih načrtih omejuje neučinkovitost in nepotrebne stroške, ki jih nosijo odjemalci.</p> <p>Uporaba tehnologij za krepitev omrežja ni razširjena, čeprav bi se z njimi lahko do leta 2040 povečale zmogljivost omrežja za 20–40 % in prihranilo do 35 % pri konvencionalnih stroških širitve omrežja⁵⁹.</p>
--------	---

d) Spodbujanje prožnosti

Večja prožnost sistema, na primer s **skladiščenjem in prilagajanjem odjema**, pomaga obvladovati neravnovesja med povpraševanjem in ponudbo s spodbujanjem odjemalcev, da porabo električne energije preložijo na čas, ko je električne energije več ali pa je povpraševanje manjše in je zato električna energija cenejša. To zmanjšuje **nenadne poraste cen in obdobja negativnih cen**, kar zmanjšuje nestanovitnost ter na splošno prispeva k nižjim in stabilnejšim cenam električne energije. Povpraševanje po elektrifikaciji, kot so novi vozni parki na električni pogon, ima lahko pomembno vlogo pri opravljanju storitev za zagotavljanje prožnosti.

V številnih državah članicah se področji prilagajanja odjema in skladiščenja srečujeta z ovirami⁶⁰ pri dostopu do veleprodajnih trgov ali sodelovanju pri pomožnih storitvah in storitvah upravljanja prezasedenosti. V desetih državah članicah združevalci nimajo ustrezno opredeljenega pravnega okvira, kar jim preprečuje sodelovanje pri storitvah, ki lahko potrošnikom prinesejo koristi. V desetih državah članicah ima manj kot 30 % gospodinjstev dostop do **pametnih merilnih sistemov** (ki zagotavljajo informacije o porabi energije v realnem času). Pospešiti je treba uvajanje⁶¹. Nekateri industrijski odjemalci lahko znatno prispevajo k prožnosti omrežja, tako da svojo porabo energije preložijo na čas nizkega povpraševanja, zmanjšajo stroške in izboljšajo stabilnost sistema.

Kaj	Povečanje prožnosti sistema z uvedbo skladiščenja in prilagajanja odjema
Kako	<p>Države članice morajo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hitro začeti izvajati pravila EU o dostopu do trga za skladiščenje in prilagajanje odjema ter odpraviti nacionalne ovire. <p>Komisija bo:</p>

⁵⁶ [System needs study](#) (Sistem je treba preučiti), ENTSO-E, maj 2023. 64 GW vključuje obrobne države nečlanice EU.

⁵⁷ [The role of electricity distribution systems in assessing flexibility needs](#) (Vloga distribucijskih sistemov električne energije pri ocenjevanju potreb po prožnosti), Skupno raziskovalno središče, 2024.

⁵⁸ [Grids for Speed](#) (Omrežja za hitrost), Eurelectric, maj 2024.

⁵⁹ Poleg tega lahko tehnologije, kot so vremenski senzori, pomagajo izboljšati delovanje elektroenergetskega sistema.

⁶⁰ [Demand response and other DER: what barriers are holding them back](#) (Prilagajanje odjema in drugi distribuirani viri energije: katere ovire jih zadržujejo), ACER, februar 2024.

⁶¹ [2024 Market Monitoring Report on Energy Retail and Consumer Protection](#) (Poročilo za leto 2024 o spremljanju energetskega maloprodajnega trga in varstvu potrošnikov), ACER in Svet evropskih energetske regulatorjev, september 2024.

	<ul style="list-style-type: none"> - pojasnila zahteve glede državne pomoči za sisteme prožnosti brez fosilnih goriv v novem okviru za državno pomoč, da bi države članice lažje oblikovale svoje podporne mehanizme, s katerimi bi potrošnike spodbudile k zagotavljanju prožnosti sistema; - sprejela nova pravila o prilagajanju odjema za zagotovitev, da lahko odjemalci v celoti finančno izkoristijo prožnost. Ta pravila bodo obravnavala preostale ovire, ki ovirajo storitve prilagajanje odjema in skladiščenja na notranjem trgu električne energije; - pridobila mnenja držav članic o instrumentu čiste prilagodljivosti na podlagi pogodb o nakupu električne energije in zavezi industrije, da bo porabljala čisto električno energijo, hkrati pa ga zasnovala tako, da bo v zadostni meri omejil tveganja izkrivljanja konkurence in tekmo za subvencije na enotnem trgu, kot to zahtevajo pravila o državni pomoči.
Kdaj	Države članice naj nemudoma odpravijo nacionalne ovire. Komisija naj revidira okvir na podlagi pravil o državni pomoči do drugega četrtletja 2025; nova pravila o prilagajanju odjema do prvega četrtletja 2026.
Učinek	Popolna vzpostavitev elektroenergetskega sistema, ki temelji na povezovanju trgov, proizvodnji energije iz obnovljivih virov in prožni zmogljivosti, bi lahko v EU v povprečju privedla do 40 % nižjih veleprodajnih cen električne energije . ⁶² Z večjo prožnostjo se lahko zagotovijo občutni prihranki stroškov, pri čemer ocene industrije kažejo 2,7 milijarde EUR prihrankov na leto zaradi zmanjšane potrebe po konični proizvodni zmogljivosti do leta 2030 . ⁶³

Prožnost povpraševanja bi bilo treba spodbujati tudi na maloprodajnem trgu, in sicer kot dogovor, ki ponuja nižje cene za prostovoljne industrijske panoge in odjemalce, ki so pripravljeni sodelovati pri povezovanju energetskega sistema.

Kaj	Smernice za spodbujanje nagrajevanja prilagodljivosti v maloprodajnih pogodbah
Kako	Komisija bo: <ul style="list-style-type: none"> - razvila smernice za spodbujanje nagrajevanja prilagodljivosti v maloprodajnih pogodbah; - predložila različne standardizirane tržno zasnovane skladne sisteme, prilagojene različnim potrebam industrijskih in drugih odjemalcev, na podlagi sistemov, ki so v nekaterih državah članicah že vzpostavljeni.
Kdaj	Četrto četrtletje 2025
Učinek	Pravično nagrajevanje prilagodljivosti v maloprodajnih pogodbah, ki jo zagotavljajo odjemalci, lahko zmanjša njihove stroške električne energije za največ 12–42 % ^{64,65} , zaradi prožnosti in povezovanja sistemov pa prinaša koristi v višini 10–29 milijard EUR ^{66,67} .

⁶² [Energy and climate transition: How to strengthen the EU's competitiveness](#) (Energetski in podnebni prehod: kako okrepiti konkurenčnost EU), Business Europe, julij 2024.

⁶³ [Demand-side flexibility: Quantification of benefits in the EU](#) (Prožnost na strani povpraševanja: kvantifikacija koristi v EU), DNV for smartEn, september 2022.

⁶⁴ [2024 Market monitoring report on energy retail and consumer protection](#) (Poročilo za leto 2024 o spremljanju energetskega maloprodajnega trga in varstvu potrošnikov), ACER/Svet evropskih energetskih regulatorjev, september 2024 (študija primera SE).

⁶⁵ Večina gospodinjstev, ki letno vlagajo od 50 EUR do 145 EUR v hišne sisteme upravljanja energije (HEMS), ki uporabljajo prožne energetske sisteme (kot so toplotne črpalke s fotovoltaiko, fotovoltaika z baterijskim

Ukrep 3: Zagotavljanje dobro delujočih trgov plina

Cena uvoženega zemeljskega plina neposredno vpliva na cene električne energije in povečuje nestanovitnost trga. Veleprodajne cene plina v EU se niso v celoti vrnile na ravni pred krizo in so v povprečju skoraj petkrat višje od cen v ZDA, pred krizo pa so bile dvakrat do trikrat višje⁶⁸. Ta razlika v cenah vpliva na konkurenčnost evropske industrije.

Zaradi pomembnosti trgov plina za naše gospodarstvo je bistveno zagotoviti optimalno delovanje teh trgov. Da bi preprečili tržne manipulacije in odpravili morebitne vrzeli, povezane s pomanjkanjem preglednosti, informacijsko asimetrijo in tveganjem koncentracije na trgu, sta potrebna popoln regulativni nadzor in tesno sodelovanje med energetske in finančnimi regulatorji. Zato je Komisija v začetku tega meseca ustanovila projektno skupino za trg plina, da bi podrobno pregledala trge zemeljskega plina v EU in po potrebi sprejela ukrepe za zagotovitev njihovega optimalnega delovanja in preprečevanje poslovnih praks, ki izkrivljajo oblikovanje cen na podlagi trga, pri čemer se opira na izkušnje, pridobljene v energetske krizi.

Za hitro obravnavo nezakonitega ravnanja na trgih plina bi morali biti energetske in finančni regulatorji učinkovito opremljeni za spremljanje razvoja trga ter odkrivanje in pregon morebitnih primerov zlorabe trga (tj. tržne manipulacije in trgovanja z notranjimi informacijami). Sodelovanje na področju izvrševanja in izmenjave podatkov med nacionalnimi energetske in finančnimi regulatorji ter med agencijo ACER in Evropskim organom za vrednostne papirje in trge (ESMA) je treba okrepiti in dvigniti na naslednjo raven. Države članice morajo zagotoviti, da imajo regulativni organi vsa potrebna pooblastila za pregon in sankcioniranje zlorabe trga, ter jim zagotoviti vire za prednostno razvrščanje preiskav na tem področju. Poleg tega bi morala agencija ACER v celoti izkoristiti svoja nova čezmejna preiskovalna pooblastila za podporo nacionalnim energetske regulatorjem.

Kaj	Zagotavljanje dobro delujočih trgov plina
Kako	Komisija je v začetku tega meseca ustanovila projektno skupino za trg plina , da bi podrobno pregledala trge zemeljskega plina v EU in po potrebi sprejela ukrepe za zagotovitev njihovega optimalnega delovanja in preprečevanje poslovnih praks, ki izkrivljajo oblikovanje cen na podlagi trga, pri čemer se opira na izkušnje, pridobljene v energetske krizi. Začela bo obsežno posvetovanje z deležniki , da bi ocenila potrebo po dodatnih zakonodajnih spremembah , da se zagotovi popoln in nemoten regulativni nadzor, uskladijo in okrepijo pravila energetskega in finančnega trga (MiFID/REMIT)

---

shranjevanjem energije ali električna vozila), bi dosegla prihranke stroškov. [Dodging the electricity price hike: Can demand-side flexibility compensate for spot price increases for households in Germany?](#) (Izogibanje dvigu cen električne energije: ali lahko prožnost na strani povpraševanja nadomesti zvišanja promptnih cen za gospodinjstva v Nemčiji?), Stute idr. (Raziskovalni inštitut Fraunhofer), februar 2024.

⁶⁶ [Energy efficiency 2.0 – Engineering the future energy system](#) (Energijska učinkovitost 2.0 – Projektiranje prihodnjega energetskega sistema), Danfoss Impact Issue št. 4, 2023.

⁶⁷ [Demand-side flexibility: Quantification of benefits in the EU](#) (Prožnost na strani povpraševanja: kvantifikacija koristi v EU), DNV for smartEn, september 2022.

⁶⁸ [Decarbonising for competitiveness: four ways to reduce European energy prices](#) (Razogljičenje za konkurenčnost: štirje načini za znižanje evropskih cen energije), Bruegel, december 2024.

Opozoriti je treba, da za ZDA pomembno domače črpanje zemeljskega plina, zato se pričakuje, da imajo delno nižje veleprodajne cene plina kot EU.

	ter zmanjša upravno breme za podjetja, ki trgujejo na finančnih trgih za energijo (enotno poročanje). Posvetovanje bo zajemalo različne vidike regulativne ureditve ⁶⁹ , skupni nadzorni pristop za energetske in finančne regulatorje ter vzpostavitev skupne usklajene podatkovne zbirke vseh relevantnih tržnih podatkov, do katere bodo imeli poln dostop vsi regulatorji. Zajemal bo tudi nekatere vidike delovanja promptnih trgov, kot je uporaba zahtev, podobnih tistim iz finančnega pravilnika za promptni trg borz električne energije.
Kdaj	Delo projektne skupine za trg plina se bo zaključilo do četrtega četrtrletja 2025.
Učinek	Razvoj pogodb o uvozu plina od indeksacije cen na podlagi nafte do oblikovanja cen na trgu na podlagi konkurence med ponudniki plina je EU v zadnjem desetletju že prihranil približno 67 milijard EUR ⁷⁰ . Povezovanje trga plina v EU ustvarja neto koristi pri cenovni konvergenci in preglednosti ⁷¹ . Projektna skupina za trg plina se bo osredotočila na zagotavljanje dobro delujočih trgov plina in tržno oblikovanje cen na teh trgih.

Kadar je mogoče, bi bilo treba preučiti alternative uvozu zemeljskega plina, zlasti z elektrifikacijo ali spodbujanjem proizvodnje bioplina in biometana v skladu z načrtom REPowerEU. Združevanje povpraševanja in skupna nabava imata lahko pomembno vlogo pri pospeševanju oblikovanja trga za vire energije in materiale, potrebne za proizvodnjo čiste energije. Kupci v EU lahko z združevanjem povpraševanja in sprejetjem skupnih nabavnih strategij v skladu s pravili EU o konkurenci povečajo svojo skupno gospodarsko moč, okrepijo svoj pogajalski položaj in se pogajajo o boljših pogojih z dobavitelji. Ta pristop je sprejela tudi Japonska, ki ima dolgoletno politiko podpiranja naložb v izvozno infrastrukturo v državah, ki proizvajajo utekočinjeni zemeljski plin (UZP). Skupno kupno moč EU bi bilo treba izkoristiti s preučitvijo možnosti dolgoročnejših pogodbenih obveznosti, da bi cene postale stabilnejše, na primer z zagotovitvijo pravic do utekočinjanja plina ali možnosti nakupa. Ob upoštevanju konkurenčnosti EU, geopolitičnih vidikov in podnebnih ciljev bi lahko EU in/ali države članice spremljale tudi uvoznike EU pri neposrednih naložbah v izvozno infrastrukturo v tujini, in sicer z zagotavljanjem preferenčnih posojil zasebnim vlagateljem.

Poleg tega lahko boljše usklajevanje med državami članicami in prožnejše krivulje polnjenja skladišč plina ob podpori Komisije pomagajo zmanjšati obremenitve sistema in preprečiti izkrivljanje trga, povezano s ponovnim polnjenjem skladišč plina, kar podpira ponovno polnjenje pod boljšimi nakupnimi pogoji in zanesljivost oskrbe.

Kaj	Izkoriščanje kupne moči EU za doseg boljšega dogovora o uvoženem zemeljskem plinu
Kako	Komisija bo: <ul style="list-style-type: none"> - začela takoj sodelovati z zanesljivimi dobavitelji utekočinjenega zemeljskega plina, da bi opredelila dodaten stroškovno konkurenčen uvoz iz obstoječih in

⁶⁹ Vključno s parametri, ki urejajo uporabo tako imenovanega izvzetja pomožnih dejavnosti, pravili o sistemih prekinitve trgovanja in omejevanju pozicij, zahtevami, ki veljajo za mesta trgovanja in udeležence na trgu, ter nekaterimi vidiki delovanja promptnih trgov (npr. uporaba zahtev, podobnih zahtevam iz finančnega pravilnika za promptni trg borz električne energije).

⁷⁰ [Despite short-term pain, the EU's liberalised gas markets have brought long-term financial gains](#) (Kljub kratkoročnim težavam so liberalizirani trgi plina v EU prinesli dolgoročne finančne koristi), Mednarodna agencija za energijo, 2021.

⁷¹ [European natural gas markets: taking stock and looking forward](#) (Evropski trgi zemeljskega plina: izkušnje in obeti), Chyong, marec 2019.

	<p>prihodnjih projektov za izvoz utekočinjenega zemeljskega plina;</p> <ul style="list-style-type: none"> - med drugim predlagala združevanje povpraševanja za podjetja EU, ki sklepajo pogodbe tolling v obratih za utekočinjeni zemeljski plin po vsem svetu in termske pogodbe o dobavi utekočinjenega zemeljskega plina z zaupanja vrednimi proizvajalci utekočinjenega zemeljskega plina; - raziskala možnosti, ki presegajo združevanje povpraševanja, preučila pa bo tudi druge pristope (npr. japonski model).
Kdaj	Prvo in drugo četrtletje 2025
Učinek	Boljše priložnosti za kupce v EU, da zagotovijo količine utekočinjenega zemeljskega plina na podlagi dolgoročnih pogodb, lahko zaščitijo pred nestanovitnostjo cen in zagotovijo dostop do nižjih cen, s čimer se cene EU približajo cenam na svetovnem trgu. Zaščita kupcev v EU pred nestanovitnostjo cen fosilnih goriv bi lahko povzročila znatno kratkoročno znižanje maloprodajnih cen .

Ukrep 4: Energijska učinkovitost – doseganje prihrankov energije

Energijska učinkovitost ključno prispeva k cenovno dostopni energiji v industriji in gospodinjstvih ter k industrijski konkurenčnosti. Omejuje vpliv visokih in nestanovitnih cen energije na račune odjemalcev. Industrija EU je od leta 2000 zmanjšala porabo energije za približno 20 %, hkrati pa povečala industrijsko proizvodnjo. Za reševanje izzivov, s katerimi se sooča EU, je treba izkoristiti rešitve za energijsko učinkovitost. Spodbujanje enotnega trga za storitve energijske učinkovitosti bo Evropejcem pomagalo izkoristiti storitve, ki jim lahko pomagajo znižati račune za energijo po najboljši ceni, zlasti tistim, ki imajo visoke začetne stroške⁷². Okrepljen trg za ponudnike energijske učinkovitosti lahko več podjetjem pomaga pridobiti nasvete o učinkovitih rešitvah, na primer za ponovno uporabo njihove procesne toplote.

Kaj	Trg energijske učinkovitosti evropske razsežnosti
Kako	<p>Komisija bo prek evropske koalicije za financiranje energijske učinkovitosti izboljšala dostop do kapitala in zagotovila finančne spodbude za podporo udeležencem na trgu, ki podjetjem zagotavljajo rešitve za energijsko učinkovitost.</p> <p>Komisija bo preučila nadaljnjo podporo programu skupine EIB za energijsko učinkovitost v MSP, cilj katerega je povečati konkurenčnost evropskih MSP, spodbujati uvajanje energijsko učinkovitih rešitev in rešitev za energijo iz obnovljivih virov ter krepiti odpornost proti podnebnim spremembam. V sodelovanju s skupino EIB bo preučila vzpostavitev jamstvene sheme EU s ciljem podvojiti storitve energijske učinkovitosti. Pilotni projekt, ki bi lahko bil del operacije mešanega financiranja programa InvestEU s programom LIFE CET za tehnično pomoč, je predviden za leto 2026. Za to bodo potrebna dodatna sredstva programa InvestEU, ki jih je treba pridobiti z optimizacijo uporabe jamstva EU, ki je trenutno na voljo v različnih mandatih EU, vključno z mandati iz prejšnjega programskega obdobja.</p>
Kdaj	<p>Prvi načrt za jamstveno shemo v zadnjem četrtletju 2025. Začetek partnerstva v tretjem četrtletju 2025.</p> <p>Ocena vseevropskega trga za sistem potrjevanja prihrankov energije do četrtega četrtletja 2025.</p>

⁷² Sredstva EU za ukrepe za energijsko učinkovitost v stanovanjih, podjetjih in javni infrastrukturi prek Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) in kohezijske politike (dodeljena sredstva v sedanjem večletnem finančnem okviru) so znašala 4,9 milijarde EUR za pametne energetske sisteme, 8,9 milijarde EUR za energijo iz obnovljivih virov in 21,8 milijarde EUR za energijo.

Učinek	Povečanje ponudbe finančnih rešitev za energijsko učinkovite proizvode. To se bo zgodilo prek storitev podjetja za energetske storitve (ESCO) ⁷³ , cilj katerega je trg ESCO podvojiti na največ 4–6 milijard EUR na leto , kar bi odjemalcem lahko omogočilo prihranke v razponu od 25 % do 30 % pri prenovi stavb in največ 70–80 % ⁷⁴ pri javni razsvetljavi, kar bi znižalo račune za energijo.
--------	--

Drugič, z **energijsko učinkovitimi proizvodi se računi za energijo takoj znižajo**. Vendar številni neskladni proizvodi, uvoženi iz držav nečlanic EU, škodujejo konkurenčnosti dobaviteljev EU ter zmanjšujejo koristi za državljane in podjetja.

Kaj	Omogočanje dostopa odjemalcem do učinkovitejših naprav in proizvodov z daljšo življenjsko dobo
Kako	Države članice, nacionalni organi za nadzor trga in carinski organi bi morali okrepiti nacionalni nadzor trga in izvrševanje , tudi za carino in spletne tržnice. EU v skladu s sporočilom o elektronskem poslovanju podpira njihove ukrepe in nadaljnje sodelovanje s spletnimi tržnicami. Komisija bo posodobila pravila EU o označevanju z energijskimi nalepkami in okoljsko primerni zasnovi , izmenjala dobre prakse, izboljšala orodja IT ⁷⁵ , z jasnejšimi informacijami in smernicami pa olajšala izpolnjevanje obveznosti s strani gospodarskih subjektov. Države članice bi morale razmisliti o uporabi spodbud za odjemalce, da bi svoje stare gospodinjske aparate zamenjali z energijsko učinkovitimi alternativami.
Kdaj	Takoj
Učinek	Ocenjuje se, da so pravila enotnega trga EU za energijsko učinkovite naprave in proizvode v letu 2023 pri računih za energijo ustvarila prihranke v višini približno 120 milijard EUR , ki naj bi se po ocenah v letu 2030 povzpeli na približno 162 milijard EUR ⁷⁶ . Ocenjuje se, da se zaradi prodaje neskladnih proizvodov vsako leto še vedno izgubi 10 % (tj. več kot 10 milijard EUR) ⁷⁷ .

Steber II: Dokončanje energetske unije

Kljub našemu uspehu pri vzpostavljanju medsebojno povezanega trga energije dejanska energetska unija še vedno ostaja nedokončano delo. Ker se EU sooča z naraščajočimi stroški energije, ki obremenjujejo gospodinjstva in ovirajo konkurenčnost industrije, zlasti energijsko intenzivnih sektorjev, je očitno, da je potreben preoblikovalni pristop. Zato si moramo še naprej prizadevati za dolgoročneje, strukturne ukrepe, ki bodo zagotovili čistejšo in cenejšo energijo, ki jo potrebujemo, in ki nas bodo poleg tega pripeljali v resnično energetska unijo, vključno s povečanjem naložb v raziskave in inovacije za rešitve čiste energije. EU mora napredovati v smeri elektrifikacije in popolnoma povezanega enotnega trga z energijo, doseči cilje medsebojne povezanosti in povečati dopolnjevanje med državami članicami, da bi ustvarila resnično energetska unijo, ki bo koristila vsem.

⁷³ Podjetje za energetske storitve (ESCO) je organizacija, ki ponuja energetske storitve, vključno z izvajanjem projektov energijske učinkovitosti ali projektov na področju energije iz obnovljivih virov, pogosto na ključ.

⁷⁴ [Energy Performance Contracting in the EU – 2020-2021](#) (Pogodbeno zagotavljanje prihranka energije v EU – 2020–2021), Skupno raziskovalno središče, 2021.

⁷⁵ <https://eprel.ec.europa.eu/screen/home>, <https://webgate.ec.europa.eu/single-market-compliance-space/market-surveillance>.

⁷⁶ Ecodesign Impact Accounting Status Report 2024 (Poročilo o stanju obračunavanja učinka okoljsko primerne zasnove za leto 2024), <https://circabc.europa.eu/ui/group/418195ae-4919-45fa-a959-3b695c9aab28/library/b29b3be3-8085-4e2f-8095-74ad98d9166c/details>, preglednica 2 in slika 2.

⁷⁷ Sporočilo Komisije [o delovnem načrtu za okoljsko primerno zasnovo in označevanje z energijskimi nalepkami za obdobje 2022–2024](#) (2022/C 182/01).

Ta akcijski načrt je prvi korak k večji medsebojni povezanosti in integraciji. Zato bo Komisija v prihodnjih mesecih začela izvajati vrsto pobud, namenjenih krepitvi upravljanja energetske unije, uvedbi čiste energije, izboljšanju zanesljivosti oskrbe ter zmanjšanju računov državljanov in podjetij.

Ukrep 5: Dokončanje energetske unije

Na podlagi uspeha načrta REPowerEU, ki je spodbudil proizvodnjo čiste energije in raznoliko oskrbo z energijo, bosta nov **akcijski načrt za elektrifikacijo** (prvo četrtoletje 2026) in **strategija za ogrevanje in hlajenje** (prvo četrtoletje 2026) še naprej podpirala te cilje. Ambiciozna **elektrifikacija** energetskega sistema in širjenje čistih virov proizvodnje **bosta povečala energijsko učinkovitost energetskega sektorja** kot celote, **pomagala pri razogljičenju** industrijskega sektorja, sektorja mobilnosti ter **sektorja ogrevanja in hlajenja ter povečala delež čiste in domače proizvodnje energije**. Do leta 2030 bodo te pobude zmanjšale našo odvisnost od fosilnih goriv, s čimer bi lahko letno prihranili milijarde. Davčni dobropisi za industrijsko elektrifikacijo lahko spodbujajo elektrifikacijo in pomagajo industriji EU, da postane konkurenčnejša, saj podpirajo cenovno dostopnost take opreme, povečujejo prodajo, odjemalce pa spodbujajo, da jo sprejmejo.

Digitalizacija je še en vir prihrankov za odjemalce, vendar pomeni tudi potencialno ranljivost. Komisija bo leta 2026 sprejela **strateški načrt za digitalizacijo in umetno inteligenco za energetski sektor**, da bi pospešila uvajanje evropskih rešitev umetne inteligence na področjih, kot so optimizacija električnega omrežja, energijska učinkovitost stavb in industrije ter prožnost na strani povpraševanja. Poleg tega bo spodbujala raziskave in inovacije, ki temeljijo na umetni inteligenci, s povezovanjem zagonskih podjetij z energetskimi podjetji, hkrati pa zagotavljala zanesljive zaščitne ukrepe za kibernetско varnost, zasebnost podatkov in varnost. Komisija bo prav tako **preučila čedalje večjo porabo energije v podatkovnih centrih**^{78,79} ter spodbujala njihovo trajnostno vključevanje v energetski sistem. Podatkovni centri bi lahko povečali pritisk na energetski sistem in zvišali cene energije, zlasti glede na zmogljivost podatkovnih centrov, da pri dostopu do energije prekašajo druge odjemalce energije.

Hkrati **strateški načrt EU za energetske tehnologije** (načrt SET) pomaga odpravljati sedanjo razdrobljenost v portfeljih na področju raziskav in inovacij EU za čisto energijo in elektrifikacijo. Še vedno je treba okrepiti prizadevanja za doseg cilja EU glede javnofinančnih in zasebnih odhodkov v višini 3 % BDP^{80,81}. Komisija bo spodbujala inovacije, zlasti z usklajevanjem z državami članicami prek usmerjevalne skupine za načrt SET, ustanovljene z aktom o neto ničelni industriji⁸². Poleg tega, da bi podprli jedrsko fuzijo kot inovativen, razogljičen vir energije za prihodnost, bo predlagana **strategija za jedrsko fuzijo**, vključno z vzpostavitvijo javno-zasebnega partnerstva za pospešitev komercializacije.

---

⁷⁸ Digitalna infrastruktura predstavlja približno 3,5 % porabe električne energije v EU, podatkovni centri pa so odgovorni za približno 70 %. [Energy consumption in data centres and broadband communication networks in the EU](#) (Poraba energije v podatkovnih centrih in širokopasovnih komunikacijskih omrežjih v EU), Skupno raziskovalno središče, 2024.

⁷⁹ [Why European data centres are set for major growth](#) (Zakaj so evropski podatkovni centri pripravljeni na veliko rast), Morgan Stanley idr., julij 2024.

⁸⁰ [Sklepi Evropskega sveta z dne 23. marca 2023](#) (EUCO 4/23).

⁸¹ Sporočilo Komisije o [reviziji načrta SET](#) (COM(2023) 634 final).

⁸² [Uredba \(EU\) 2024/1735 o neto ničelni industriji](#).

Da bi EU dosegla svoje energetske in podnebne cilje, potrebuje med letoma 2021 in 2030 več kot 570 milijard EUR letno, med letoma 2031 in 2040 pa 690 milijard EUR letno za naložbe v energijo iz obnovljivih virov, vključno s sončno in vetrno energijo ter biomaso, energijsko učinkovitost in zmogljivost omrežja. Komisija bo ocenila tudi potrebe po naložbah v jedrsko energijo⁸³ in spodbujala naložbe v tehnologije čiste energije naslednje generacije, kot so jedrska fuzija, izboljšane geotermalne in baterije s trdnim elektrolitom, ter v obstoječe zmogljivosti, na primer za obnovo. Medtem ko mora večina naložb izhajati iz zasebnega kapitala, je treba javno financiranje bolje usmeriti v povečanje zasebnih naložb z zmanjševanjem tveganja strateških projektov, zlasti z jamstvenimi in lastniškimi instrumenti. Komisija bo odpravila naložbeno vrzel in mobilizirala zasebni kapital za energetski prehod z **naložbeno strategijo za čisto energijo** in predstavila **posodobljeni usmeritveni jedrski program**.

Za dokončanje resnične energetske unije pa je predvsem potreben **popolnoma povezan trg energije**, s **skladnim okvirom upravljanja**, ki usklajuje nacionalne cilje in cilje na ravni EU ter zagotavlja, da se odločitve čezmejnega pomena in pomena za EU sprejemajo na ustrezni ravni. V ta namen bo Komisija do začetka leta 2026 izdala **belo knjigo o tesnejšem povezovanju trga električne energije**.

Poleg tega se morajo **nacionalni energetski in podnebni načrti** (NEPN) razviti v strateške naložbene načrte, ki povečujejo predvidljivost naložb, krepijo zaupanje odjemalcev ter spodbujajo inovacije in rast trga za čiste tehnologije. Komisija bo predlagala revizijo uredbe o upravljanju, da bi poenostavila, okrepila in posodobila **upravljanje energetske unije in podnebnih ukrepov**, da bi Evropo pripravila na okvir energetske in podnebne politike za obdobje po letu 2030⁸⁴. Poleg tega bi lahko imele regionalne pobude, kot je pobuda za vsesredozemsko sodelovanje na področju energije in čistih tehnologij, vlogo pri podpiranju proizvodnje čistih tehnologij.

Cene energije se lahko med državami članicami precej razlikujejo. Komisija bo za izboljšanje usklajevanja v energetski uniji in krepitev upravljanja elektroenergetskega sistema vzpostavila **projektno skupino za energetsko unijo**. Projektna skupina, ki jo bodo po potrebi sestavljali visoki predstavniki Komisije, ustreznih organov EU, držav članic in deležnikov, bo preučila in opredelila tehnične ali regulativne prilagoditve ter redno poročala predsedniku Komisije, Evropskemu svetu, Svetu za energijo in Evropskemu parlamentu.

V podporo temu delu bo Komisija okrepila svojo **osredotočenost na ocenjevanje posledic ustreznih pobud za cenovno dostopnost energije za gospodinjstva in podjetja**. Rezultati ustreznih analiz, ki po možnosti vključujejo zunanje strokovnjake, se bodo ustrezno odražali v ocenah učinka novih zakonodajnih pobud in pregledih obstoječe zakonodaje. Dopolnjevali bodo informacije, ki jih Komisija redno objavlja o učinku svojih pobud v različnih poročilih, kot je poročilo o stanju energetske unije⁸⁵ ter poročila o cenah in stroških energije⁸⁶.

Kaj	Dokončana energetska unija
Kako	Komisija bo: <ul style="list-style-type: none"> - ustanovila projektno skupino za energetsko unijo;

⁸³ https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/green.html.

⁸⁴ [Uredba \(EU\) 2018/1999 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov](#).

⁸⁵ Na primer, [Poročilo o stanju energetske unije za leto 2024](#) (COM(2024) 404 final).

⁸⁶ [Energy prices and costs in Europe - European Commission](#) (Cene in stroški energije v Evropi - Evropska komisija).

	<ul style="list-style-type: none"> - objavila belo knjigo o tesnejšem povezovanju trga električne energije; - revidirala uredbo o upravljanju energetske unije; - predstavila naložbeno strategijo za čisto energijo, posodobljen usmeritveni jedrski program in strategijo za jedrsko fuzijo; - predložila akcijski načrt za elektrifikacijo, strateški načrt za digitalizacijo in umetno inteligenco v energetske sektorju ter strategijo za ogrevanje in hlajenje.
Kdaj	<p>2025: projektna skupina za energetske unijo, naložbena strategija v čisto energijo in usmeritveni jedrski program.</p> <p>Do sredine leta 2027 za druge pobude.</p>
Učinek	<p>Tesnejše povezovanje trga električne energije z začetkom dialoga o prihodnjem razvoju trga in ustanovitvijo projektne skupine za energetske unijo.</p> <p>Preprečitev velikega zvišanja sistemskih stroškov za največ 103 milijarde EUR do leta 2040, če ne bodo sprejeti nobeni ukrepi⁸⁷.</p> <p>Spodbujanje naložb in znižanje stroškov z zmanjšanjem tveganja kapitala, tj. zmanjšanjem morebitnih tveganj, povezanih z naložbami, zmanjšanjem upravnega bremena za načrtovanje in poročanje ter izboljšanjem usklajevanja držav članic pri oblikovanju politik, da se zagotovi varnost naložb za preoblikovanje nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov v prave naložbene načrte v letu 2040.</p> <p>Pospešitev elektrifikacije za 40 % do leta 2030⁸⁸ z izkoriščanjem prožnosti zaradi elektrifikacije sektorjev ogrevanja, prometa in vodika lahko leta 2030 prinese letne prihranke stroškov energetskega sistema v višini 32 milijard EUR⁸⁹. Samo z dvosmernim polnjenjem električnih vozil bi lahko prihranek znašal 9,7 milijarde EUR⁹⁰.</p> <p>Izboljšanje učinkovitosti ogrevanja in hlajenja s povečanjem rekuperacije toplote, ponovne uporabe in uporabe toplotnih črpalk. Razširitev izrabe odpadne toplote v industrijskih procesih in energetskih storitvah lahko izboljša učinkovitost sistema in zmanjša stroške. Širša uporaba toplotnih črpalk in boljše učinkovitost doma bi lahko do leta 2030 zmanjšali porabo za uvoz fosilnih goriv za 60 milijard EUR, ob hkratnem zmanjšanju povpraševanja po drugih nosilcih energije in stabilizaciji cen.</p> <p>Izkoriščanje digitalizacije za znižanje stroškov v energetske sektorju⁹¹, spodbujanje učinkovitosti z ocenjenimi prihranki v višini 5 % pri obratovanju in vzdrževanju, 5 % pri proizvodnji električne energije in 5 % pri izgubah v omrežju⁹².</p>

⁸⁷ [Redispatch and Congestion Management](#) (Ponovno dispečiranje in upravljanje prezasedenosti), Skupno raziskovalno središče, maj 2024.

⁸⁸ Od leta 2024 predstavlja električna energija približno 23 % končne porabe energije v Evropski uniji. 32–33 % do leta 2030 temelji na modeliranju energetskega sistema z uporabo modelov PRIMES in POTENCIA. Poraba končne energije, uporabljena za izpeljavo razpona, ustreza opredelitvam Eurostata (*nrg_ind_fecf*), tj. vključno z industrijo, prometom, gospodinjstvi, storitvami, kmetijstvom in toploto okolice iz toplotnih črpalk, brez mednarodnih letalskih in pomorskih skladišč.

⁸⁹ [Mission Solar 2040: Europe's Flexibility Revolution](#) (Misija sončna energija do leta 2040: revolucija prožnosti Evrope), SolarPower Europe, junij 2024.

⁹⁰ [Potential of a full EV-power-system-integration in Europe](#) (Potencial popolne integracije sistema za napajanje električnih vozil v Evropi), T&E, študija, ki sta jo izvedla Fraunhofer ISE & ISI, oktober 2024.

⁹¹ [Implications of digitalisation on future electricity market design](#) (Posledice digitalizacije za prihodnjo zasnovano trga z električno energijo), Oxford Institute for Energy Studies, april 2023.

⁹² [Strategic analysis and development plan design on digital transformation in the energy industry](#) (Strateška analiza in oblikovanje razvojnega načrta za digitalno preobrazbo v sektorju energije), Liu & Lu, 2021.

Steber III: Privabljanje naložb in doseganje rezultatov

Za resnično energetske unijo, ki temelji na doma proizvedeni čisti in cenovno dostopni energiji za vse evropske odjemalce, so v naslednjem desetletju potrebne znatne naložbe in trdno upravljanje. Za hitro skupno uresničitev tega akcijskega načrta so potrebni močno politično vodstvo in zavezanost ter vključujoče sodelovanje vseh akterjev v energetski vrednostni verigi.

Ukrep 6: Sklenitev tristranske pogodbe za cenovno dostopno energijo za evropsko industrijo

Vse večja negotovost na trgu lahko povzroči velike izzive za razvijalce projektov, naložbe pa odloži ali odvrne. Da bi to preprečili, lahko vlade, proizvajalci energije in industrijske panoge, ki porabljajo energijo, skupaj ustvarijo ugodno naložbeno okolje za cenovno dostopen in trajnosten energetski sistem ter konkurenčen industrijski sektor, hkrati pa zagotovijo ohranjanje in ustvarjanje kakovostnih delovnih mest, kot je poudarjeno v Izjavi iz Antwerpna.

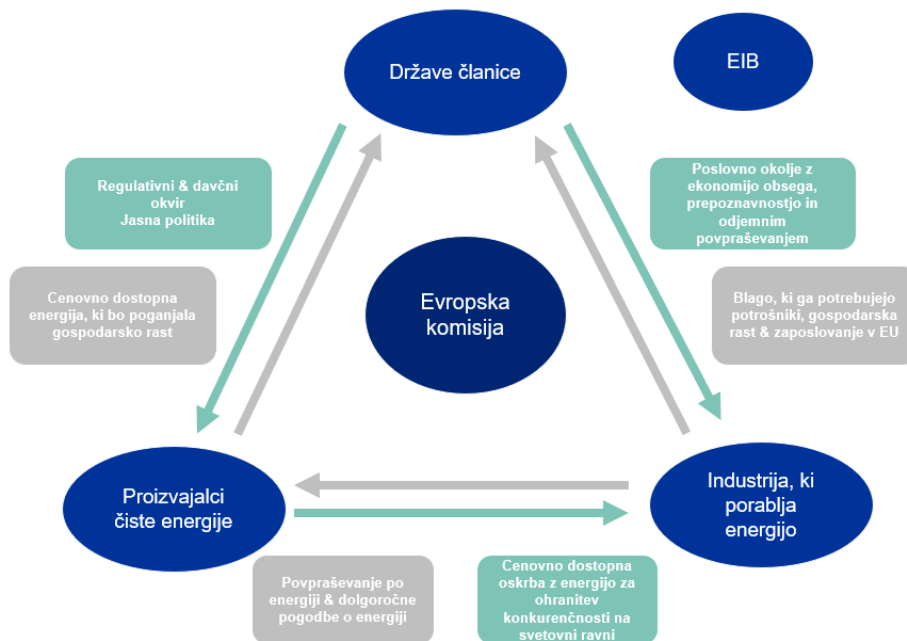
- ❖ **Proizvajalci čiste energije potrebujejo ekonomijo obsega in gotovost povpraševanja** za zagotovitev dolgoročnega načrtovanja, ki pomaga zmanjšati tveganja za vlagatelje in zniževati stroške projekta. Ta gotovost bi koristila tudi **proizvajalcem v dobavni verigi**, na primer proizvajalcem razdelilno-transformatorskih postaj ali kablov za omrežne projekte, kar jim omogoča naložbe v nove proizvodne zmogljivosti v Evropi in zagotavlja nižje cene. To bi na primer razvijalcem obsežnih projektov sončne ali vetrne energije na morju omogočilo, da zavarujejo dobavne verige in kupujejo z nižjimi stroški.
- ❖ **Industrija, ki porablja energijo, zlasti pa energijsko intenzivna industrija, potrebuje gotovost glede oskrbe z energijo in cen energije** za načrtovanje svoje proizvodnje in sprejemanje naložbenih odločitev, ki bodo določile njuno preoblikovanje. Na primer, jeklarska industrija potrebuje dolgoročno gotovost glede oskrbe z električno energijo in cen, da bi lahko vlagala v elektrifikacijo proizvodnih procesov. V zameno lahko energijsko intenzivna industrija proizvajalcem energije zagotovi gotovost odjema s sklepanjem dolgoročnih pogodb.
- ❖ **EU in vlade držav članic lahko zmanjšajo tveganja s stabilnimi regulativnimi okviri in ukrepi za spodbujanje naložb.** Zagotovitev te **predvidljivosti** za razvijalce projektov in dobavne verige prispeva k zmanjševanju tveganja naložb ter zniževanju stroškov podjetij in gospodinjstev. To je mogoče storiti na primer **z zavezo k dolgoročnejšemu, zanesljivemu in razčlenjenemu časovnemu okviru dražb** za projekte čiste energije in zanašanjem na **podporne razpisne načrte**, ki odražajo **načela akta o neto ničelni industriji za odpornost, varnost in trajnostnost**.

V zvezi s tem so izkušnje z listino o vetrni energiji⁹³ in listino o sončni energiji⁹⁴ dokazale dodano vrednost združevanja institucionalnih in gospodarskih akterjev pri sprejemanju odločnih ukrepov za vzpostavitev konkurenčne vrednostne verige v ključnih sektorjih čistega prehoda.

⁹³ [European Wind Charter](#) (Evropska listina o vetrni energiji).

⁹⁴ [European Solar Charter](#) (Evropska listina o sončni energiji).

Na podlagi teh izkušenj lahko **širša tristranska pogodba za cenovno dostopno energijo združi te zaveze** in ustvari naložbeno okolje, ki podpira stroškovno učinkovito proizvodnjo energije, zanesljivo oskrbo z energijo in dolgoročno gospodarsko rast za vse deležnike.

Slika 4. Tristranska pogodba za cenovno dostopno energijo za evropsko industrijo

Kaj	Tristranska pogodba za cenovno dostopno energijo med javnim sektorjem, vključno s finančnimi institucijami, razvijalci projektov na področju čiste energije in industrijo, ki porablja energijo.
Kako	Z obsežno tristransko pogodbo: <ul style="list-style-type: none"> - bosta zagotovljeni predvidljivost in ekonomija obsega za proizvajalce energije, ki bodo imeli zagotovljenega odjemalca za svojo proizvodnjo, in za kupce energije, ki lahko izkoristijo cenovno dostopno in stabilno oskrbo z energijo; - bodo podprti poslovni modeli sektorja po zaslugi podpore Komisije, EIB in držav članic, ki jim bodo omogočile zmanjšanje tveganj naložb in rast. <p>To bi vključevalo sektorske pogodbe za nekatere sektorje (npr. vodik, sintetična goriva, baterije, vetrno energijo na morju, sončno energijo, omrežja).</p>
Kdaj	2025
Učinek	Povečanje preglednosti, prepoznavnosti in gotovosti za proizvajalce in industrijo, ki porablja energijo, podpiranje naložbenih odločitev ter znižanje stroškov in cen energije

Steber IV: Pripravljenost na morebitne energetske krize

Nedavna, najhujša energetska kriza v Evropi doslej je potrdila pomen usklajevanja na ravni EU pri obvladovanju nenadnih porastov cen na notranjem trgu. Da bi povečale odpornost na morebitne prihodnje energetske krize, potrebujejo države članice orodja za učinkovito ukrepanje, okvir za zanesljivost oskrbe pa je treba okrečiti tako, da se vključijo izkušnje, pridobljene iz nedavnega razvoja dogodkov.

Ukrep 7: Zagotavljanje zanesljivosti oskrbe za stabilnost cen

Stabilna oskrba z energijo je ključna za gospodarsko odpornost, stalen dostop do cenovno dostopne energije in preprečevanje izjemne nestanovitnosti cen. Motnje v oskrbi z energijo, ki jih povzročajo geopolitične napetosti, kibernetični napadi, namerni napadi ali ekstremni vremenski dogodki, ogrožajo cenovno dostopnost. Za povečanje odpornosti energetskega sistema EU in obvladovanje nestanovitnosti cen energije je potreben nov regulativni okvir.

Kaj	Prispevanje k stabilnosti cen z okvirom za energetske varnost, v katerem so upoštevane izkušnje, pridobljene med energetske krizo
Kako	Komisija bo predložila zakonodajni predlog za revizijo obstoječega regulativnega okvira EU za energetske varnost.
Kdaj	Začetek 2026
Učinek	Stalna boljša razpoložljivost oskrbe z energijo in boljša pripravljenost na stresna obdobja v oskrbi lahko pomagata zmanjšati nestanovitnost cen in znižati cene

Ukrep 8: Pripravljenost na krize zaradi cen

Direktiva o električni energiji in direktiva o plinu vsebujeta določbe, ki Svetu omogočajo, da na predlog Komisije razglasi krizo zaradi cen, kadar so izpolnjeni nekateri izjemni krizni pogoji. V teh razmerah ima zmanjšanje povpraševanja v nekaterih urah osrednjo vlogo pri blaženju učinkov energetskih kriz. Prav tako je že danes in kadar ni krize mogoče načrtovati in aktivirati **sheme za zmanjšanje koničnega povpraševanja, pri čemer dobavitelj odjemalcem plača za zmanjšanje porabe v določenih urah**. Izkušnje v več državah članicah kažejo, da so odjemalci v izjemnih obdobjih obremenitve sistema in visokih cen pripravljeni prostovoljno zmanjšati povpraševanje.

Kaj	Preprečevanje nenadnih porastov cen v času energetskih kriz
Kako	Smernice Komisije državam članicam za razvoj in izvajanje shem za zmanjšanje koničnega povpraševanja z uvedbo spodbud za nagrajevanje odjemalcev. Operaterji prenosnih sistemov uvedejo in aktivirajo ukrepe za zmanjšanje povpraševanja po energiji v času koničnega povpraševanja , povpraševanje pa preložijo na poznejši čas.
Kdaj	Stalno, uporablja pa se med nenadnimi porasti cen/v obdobjih obremenitve sistema
Učinek	Nižje cene v obdobjih koničnega povpraševanja po energiji, zmanjšanje nestanovitnosti cen in nadzor nad končnimi računi za energijo

Drugič, v primerih, kadar **ozka grla v omrežju** ali njegova prezasedenost resno ovirajo pretakanje energije, je potrebno tesno sodelovanje z operaterji prenosnih sistemov in nacionalnimi regulativnimi organi za **začasno povečanje razpoložljive zmogljivosti medsebojne povezave v nekaterih primerih** (npr. kriza zaradi cen na regionalni ravni, kakršna je bila leta 2024 v jugovzhodni Evropi), s čimer se zagotovi, da energija doseže najbolj prizadeta območja. **Izpadi vzdrževanja morajo biti ustrezno usklajeni** na notranjem trgu energije, da se preprečijo nepotrebni vplivi takih izpadov na sosednje države članice.

Kaj	Večji čezmejni dostop do poceni električne energije
Kako	Sodelovanje z operaterji prenosnih sistemov in nacionalnimi regulativnimi organi za zagotovitev začasnega povečanja razpoložljivih čezmejnih zmogljivosti v nekaterih primerih ter ustrezno čezmejno usklajevanje in načrtovanje izpadov vzdrževanja, da se preprečijo omejitve pretoka električne energije.
Kdaj	Po potrebi, npr. v nekaterih krizah zaradi cen na regionalni ravni

Nazadnje, ker se pričakuje, da bo zemeljski plin v naslednjih letih ostal glavni dejavnik pri določanju cen električne energije v EU, je Komisija pripravljena podpreti države članice pri zasnovi ukrepov državne pomoči, da bi jih opolnomočila za obvladovanje izjemnih nenadnih porastov cen in izrednih cenovnih okolij za prekinitve povezave med visokimi cenami plina in cenami električne energije, pri čemer bi se lahko oprle na preverjene modele, uporabljene v izrednih razmerah.

5. SKLEPNE UGOTOVITVE IN NADALJNI UKREPI

Akcijski načrt za cenovno dostopno energijo določa osem konkretnih kratkoročnih ukrepov za **vzpostavitev resnične energetske unije za konkurenčnost, cenovno dostopnost, varnost in trajnostnost**. Za uresničitev tega preoblikovalnega akcijskega načrta bo potrebno sodelovanje vseh akterjev: (i) usklajevanje EU ob instrumentalni podpori Evropskega parlamenta in Sveta, da se zagotovi učinkovit in pragmatičen zakonodajni okvir; (ii) tesno sodelovanje držav članic pri izvajanju ukrepov na terenu in zagotavljanju, da se ves potencial načrta uresniči za državljane; (iii) dejavno vključevanje deležnikov: naše industrije in podjetij, naših delavcev, naših inovatorjev in naših državljanov ter (iv) sodelovanje na najvišji politični ravni prek projektne skupine za energetske unije.

Komisija bo izvajala, spremljala in poročala o napredku pri uresničevanju akcijskega načrta v prihodnjih poročilih o **stanju energetske unije**. Komisija bo Evropski parlament in Svet ministrov za energijo redno obveščala o napredku in razpravljala o učinkih.

Izzivi, s katerimi se soočamo, so veliki. Vendar enako velja za naše prednosti. Skupaj smo zgradili odporna omrežja in najbolj integrirano energetske omrežje na svetu. Razvijamo močno proizvodno bazo, visoko usposobljeno delovno silo, napredne tehnologije in trden regulativni okvir. Neomajno vztrajamo in napredujemo na poti k razogljičenju, pri čemer smo prekinili povezavo med svojo gospodarsko rastjo in svojimi emisijami CO₂ ter pokazali vodilno vlogo pri svetovnem energetske preходу. **Te prednosti omogočajo reševanje izzivov, s katerimi se Evropa trenutno sooča.**

Razlogi, zakaj se soočamo s temi izzivi, so jasni. Energija je temelj našega gospodarstva in naše družbe. Predstavlja majhen delež naših odhodkov v BDP^{95,96}, vendar poganja celotno gospodarstvo. Premika vlake, ki nas prevažajo, ogreva hiše, v katerih živimo, in napaja stroje, ki izdelujejo blago, ki ga uporabljamo vsak dan. Je tudi eden od temeljev naše EU iz časa, ko sta bila premog in jeklo stebra obnove Evrope – od tedaj podpira rast našega gospodarstva in izboljšuje vsakdanje življenje Evropejcev.

⁹⁵ Javnofinančni odhodki EU za energijo predstavljajo le 1,1 % naših odhodkov v BDP (https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Government_expenditure_on_economic_affairs).

⁹⁶ Bruto uvoz fosilnih goriv je v obdobju 2000–2021 v povprečju predstavljal približno 20 % skupnega uvoza blaga, kar ustreza 2,8 % BDP EU (na podlagi podatkov Eurostata o trgovini za oznako KN 27). [Impact Assessment report accompanying the Commission Communication on Europe's 2040 climate target](#) (Poročilo o oceni učinka, priloženo sporočilu Komisije o evropskem podnebne cilju za leto 2040) (SWD(2024) 63 final, del 3/5).

Proizvodnja energije in povezanost naših trgov energije sta bila vedno ključna za evropsko enotnost. Od Evropske skupnosti za premog in jeklo do razvoja energetske unije je energija ključ do naše gospodarske stabilnosti in gibalno povezovanja v EU. S kompasom za konkurenčnost in s podporo dogovoru o čisti industriji bo ta akcijski načrt za cenovno dostopno energijo omogočil krepitev naših prednosti, kar nam bo omogočilo, da izkoristimo dejansko vrednost naše energetske unije in ponovno potrdimo zavezanost EU vključujočemu energetskega prehodu, v katerem ne bo zastavljen noben posameznik ali skupnost.

PRILOGA I POVZETEK UKREPOV IN ČASOVNI OKVIR

Kaj	Kdaj	Kdo?
Steber I: Znižanje stroškov energije		
Ukrep 1: Znižanje računov za električno energijo		
Učinkovitejše omrežnine za znižanje stroškov energetskega sistema	Drugo četrtnetlje 2025	EK, DČ, nacionalni regulativni organi
Učinkovitejše omrežnine za zmanjšanje stroškov energetskega sistema	Drugo četrtnetlje 2025	EK, DČ, nacionalni regulativni organi
Nižja obdavčitev električne energije in odstranitev elementov stroškov, ki niso povezani z energijo, iz računov	Od sprejetja Četrto četrtnetlje 2025 (priporočilo)	DČ s podporo EK
Omogočanje odjemalcem, da preidejo na cenejše dobavitelje energije, ob hkratni odpravi energetske revščine	Tretje četrtnetlje 2025	EK, DČ, nacionalni regulativni organi
Ukrep 2: Znižanje stroškov oskrbe z električno energijo		
Prekinitev povezave med maloprodajnimi računi za električno energijo ter visokimi in nestanovitnimi cenami plina	Drugo četrtnetlje 2025 (EIB) in četrto četrtnetlje 2025 (smernice glede pogodb na razliko)	EK, EIB, DČ
Skrajšanje časa za izdajo dovoljenj za pospešen energetskega prehoda	Od sprejetja in v celotnem obdobju 2025–2026	EK, DČ, pristojni nacionalni organi
Pospešitev širitve, posodobitve in digitalizacije omrežij	Prvo četrtnetlje 2026	EK, DČ, operaterji prenosnih sistemov
Povečanje prožnosti sistema z uvedbo skladiščenja in prilagajanja odjema	Od sprejetja Drugo četrtnetlje 2025 (okvir za državno pomoč) Prvo četrtnetlje 2026 (omrežni kodeks o prilagajanju odjema)	EK, DČ
Smernice za spodbujanje nagrajevanja	Četrto četrtnetlje 2025	EK, DČ

prilagodljivosti v maloprodajnih pogodbah		
Ukrep 3: Izboljšanje trgov plina za pravične cene energije		
Zagotavljanje poštene konkurence na trgih plina	Četrto četrletje 2025	EK, DČ, ACER, ESMA, nacionalni regulativni organi
Izkoriščanje kupne moči EU za doseg boljšega dogovora o uvoženem zemeljskem plinu	Prvo in drugo četrletje 2025	EK z mednarodnimi partnerji
Ukrep 4: Energijska učinkovitost: doseganje prihrankov energije		
Trg učinkovitosti evropske razsežnosti	Tretje in četrto četrletje 2025	EK, EIB, finančne institucije, industrijske panoge na področju energetske učinkovitosti
Omogočanje dostopa odjemalcem do učinkovitejših naprav in proizvodov z daljšo življenjsko dobo	Od sprejetja	EK, DČ, nacionalni organi za nadzor trga in carinski organi
Steber II: Vzpostavitev resnične energetske unije		
Ukrep 5: Dokončanje energetske unije		
Ustanovitev projektne skupine za energetsko unijo	2025	EK, DČ, ustrezni organi EU, strokovnjaki
Odprava naložbene vrzeli in mobilizacija zasebnega kapitala	Drugo četrletje 2025	EK, EIB, InvestEU
Vzpostavitev bolj povezanega trga energije	Leta 2026 do sredine leta 2027	EK, DČ, EP in deležniki
Zagotavljanje varnosti naložb in poenostavljene ureditve upravljanja za trdno energetsko unijo		EK
Povečanje elektrifikacije		EK, DČ
Povečanje digitalizacije in uporabe umetne inteligence v energetske sektorju		EK
Razogljičenje in vključevanje sektorja ogrevanja in hlajenja, kar omogoča nadomestitev plina		EK, DČ
Steber III: Privabljanje naložb in doseganje rezultatov		
Ukrep 6: Tristranska pogodba za cenovno dostopno energijo za evropsko industrijo		
Tristranska pogodba za cenovno dostopno energijo	2025	EK, DČ, EIB, proizvajalci energije in sektor energije
Steber IV: Pripravljenost na morebitne energetske krize		
Ukrep 7: Zanesljivost oskrbe za stabilnost cen		
Prispevanje k stabilnosti cen z okvirom za energetsko varnost, ki ustreza svojemu namenu	Začetek 2026	EK
Ukrep 8: Pripravljenost na krize zaradi cen		
Preprečevanje nenadnih porastov cen v času	V času energetskih	EK, DČ, operaterji

energetskih kriz	kriz	prenosnih sistemov
Večji čezmejni dostop do cenovno dostopne električne energije	V času energetskih kriz	EK, nacionalni regulativni organi, operaterji prenosnih sistemov